

İstanbul, 17 Kasım 2020

2020/4077

GENEL MEKTUP
No: 836

Konu : MASAK Gerçek Faydalanıcının Tanınması Rehberi hk.

Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force- FATF) IV. Tur Türkiye Değerlendirmesi çalışmaları kapsamında yükümlülerin gerçek faydanılcılık konusunda farkındalığının artırılması amacıyla Mali Suçlar Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK) tarafından güncellenen “Gerçek Faydalanıcının Tanınması Rehberi”ni ekte gereği için bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla,

İlkay ARIKAN
Genel Sekreter

Ek: Gerçek Faydalanıcının Tanınması Rehberi.

GERÇEK FAYDALANICININ TANINMASI REHBERİ

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	3
1. GERÇEK FAYDALANICI KAVRAMI VE GERÇEK FAYDALANICI KAVRAMININ ULUSAL MEVZUAT VE ULUSLARARASI STANDARTLAR AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	4
1.2. Gerçek Faydalancı Kavramının Ulusal Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi.....	4
1.2.1. 5549 sayılı Kanun Kapsamında Yapılan Düzenlemeler.....	5
1.2.2. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik.....	5
1.2.3. Suç Gelirlerinin Aklanmasının Ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklerle Uyum Programı Hakkında Yönetmelik.....	7
1.2.4. Mali Suçları Araştırma Kurulu 5 Sıra No'lu Genel Tebliği	8
1.3. Gerçek Faydalancı Kavramının Uluslararası Standartlar Açısından Değerlendirilmesi	8
1.3.1. FATF Standartları.....	8
1.3.2. FATF Standartlarına Teknik Uyum ve Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Sisteminin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Metodoloji	9
2. GERÇEK FAYDALANICILIK İLE İLGİLİ OLARAK YAPILAN ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR.....	15
2.1. Gerçek Faydalancının Gizlenmesi ile İlgili FATF-Egmont Raporu	15
2.2. Tüzel Kişiler İçin Gerçek Faydalancılığa İlişkin En İyi Uygulamalar Rehberi	18
2.2.1. Gerçek Faydalancı Tedbirlerinin Uygulanmasında Yaşanan Ortak Zorluklar	18
2.2.2. Yaşanan Zorluklara İlişkin Olarak Rehberde Yer Alan Öneriler	20
3. GERÇEK FAYDALANICILIK İLE İLGİLİ OLARAK TÜRKİYE'NİN MEVCUT DURUMU ...	37
4. GERÇEK FAYDALANICILIK İLE İLGİLİ OLARAK TÜRKİYE IV. TUR KARŞILIKLI DEĞERLENDİRME RAPORUNDA YER ALAN TEMEL BULGU VE TAVSİYELER	37
5. SONUÇ	39

GİRİŞ

Mali Eylem Görev Gücü (FATF) üye ülkelerin Bakanları tarafından 1989 yılında kurulan hükümetler arası bir organizasyondur. FATF'in görevi, kara para aklama, terörün finansmanı, kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı ve uluslararası finansal sistemin bütünlüğüne yönelik diğer tehditlerle mücadele için standartlar belirlemek ve yasal, düzenleyici ve operasyonel tedbirlerin etkin bir şekilde uygulanmasını teşvik etmektir. FATF, ayrıca, diğer uluslararası paydaşlarla işbirliği halinde uluslararası finansal sistemin kötüye kullanılmasını önlemek amacıyla ulusal düzeydeki zayıf noktaları tespit etmeye çalışmaktadır.

Gerçek Faydalanıcı kavramı, 9/1/2008 tarihinde Resmi Gazete 'de yayımlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin de üzerinde durduğu önemli bir konudur. Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde Gerçek faydalanıcı: Yükümlü nezdinde işlem gerçekleştiren gerçek kişileri, adına işlem yapılan gerçek kişi, tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri nihai olarak kontrolünde bulunduran ya da bunlar üzerinde nihai nüfuz sahibi olan **gerçek kişi veya kişiler** olarak tanımlanmıştır. Yönetmeliğin diğer maddelerinde de ayrıntılı olarak gerçek faydalanıcının tanınması ve izlenmesi için gerekli mevzuat düzenlemeleri yer almaktadır.

Bu rehberin amacı, Gerçek Faydalanıcının tanınması, mevcut olan mevzuatsal düzenlemelere yer verilerek sistemin içindeki öneminin anlaşılması ve diğer ülkelerde yer alan uygulamalar ile karşılaştırılarak Ülkemizde ne gibi adımlar atılabileceğinin anlaşılmasıdır.

1. GERÇEK FAYDALANICI KAVRAMI VE GERÇEK FAYDALANICI KAVRAMININ ULUSAL MEVZUAT VE ULUSLARARASI STANDARTLAR AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1.1. Gerçek Faydalanıcı Kavramı

FATF, gerçek faydalanıcıyı; “Bir müşteriye nihai olarak sahipliğinde ya da kontrolünde bulunduran gerçek kişi ve/veya hesabına işlem yürütülen gerçek kişi” olarak tanımlamıştır. Ayrıca FATF, bu kapsama bir tüzel kişiliği ya da yasal oluşumu nihai olarak etkili bir şekilde kontrolünde bulunduran kişilerin de girdiğini belirtmiştir.¹

Avrupa Birliği ise gerçek faydalanıcıyı; “Müşteriyi nihai olarak sahipliğinde ya da kontrolünde bulunduran gerçek kişi ve/veya hesabına işlem veya faaliyet yürütülen gerçek kişi.” olarak tanımlamıştır.²

Türk mevzuatında ise gerçek faydalanıcı, Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre gerçek faydalanıcı, “Yükümlü nezdinde adına işlem yapılan gerçek kişi, tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri kontrolünde bulunduran ya da bunlara ait hesap ya da işlemin nihai faydalanıcısı durumunda olan gerçek kişi veya kişiler” olarak tanımlanmıştır.

Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere gerçek faydalanıcı; - Gerçek kişi ya da tüzel kişi olup olmadığına bakmaksızın herhangi bir müşteriye nihai olarak sahipliğinde veya kontrolünde bulunduran gerçek kişi olabileceği gibi, - Hesabına işlem ya da faaliyet yürütülen gerçek kişi de olabilecektir. Dolayısıyla gerçek faydalanıcı her halükarda **gerçek kişi** olacaktır.

1.2. Gerçek Faydalanıcı Kavramının Ulusal Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi

Suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile etkin mücadele edilebilmesi ve mali sistemin suçlular tarafından kullanılmasının engellenebilmesi için; mevzuatta “yükümlü” olarak tanımlanan finansal kuruluşlara ve diğer bazı meslek gruplarına yönelik bir takım yükümlülükler getirilmiştir.

Söz konusu yükümlülükler dair usul ve esaslar, 18.10.2006 yılında yürürlüğe giren 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve buna dayanılarak çıkarılan “*Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Tedbirler Hakkında Yönetmelik (Tedbirler Yönetmeliği)*” ve “*Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülükler Uyum Programı Hakkında Yönetmelik (Uyum Yönetmeliği)*” ile MASAK Genel Tebliği kapsamında düzenlenmiş bulunmaktadır.

---

¹ <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/concealment-beneficial-ownership.html>

² <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/concealment-beneficial-ownership.html>

Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında uluslararası standartları belirleyen Mali Eylem Görev Gücü (FATF), finansal kuruluşların (aynı zamanda finansal olmayan belirli iş ve mesleklerin), aklama ve terörizmin finansmanı konusunda doğrudan veya aracı olarak kullanılmasını engelleyebilmek için özellikle müşterilerin tanınmasına ilişkin geniş kapsamlı yükümlülükler getirmiştir. Müşterinin tanınmasına ilişkin yükümlülükler aynı zamanda gerçek faydalanıcının tanınmasına/tespit edilmesine ilişkin tedbirleri de kapsamaktadır. Buna uygun olarak ülkemizin mevzuatında müşterinin tanınmasına ilişkin usul ve esaslar Tedbirler Yönetmeliğinde, risk temelli yaklaşımla izleme ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenlemeler ise Uyum Yönetmeliğinde yer almaktadır.

1.2.1. 5549 sayılı Kanun Kapsamında Yapılan Düzenlemeler

5549 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi gereğince yükümlüler, kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek zorundadır.

5549 sayılı Kanunun 15 inci maddesi gereğince yükümlüler, nezdinde veya aracılığıyla yapılacak kimlik tespitini gerektiren işlemlerde, kendi adına ve fakat başkası hesabına hareket eden kimse, bu işlemleri yapmadan önce kimin hesabına hareket ettiğini yükümlülere yazılı olarak bildirmek zorundadır.

1.2.2. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik

5549 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılan Tedbirler Yönetmeliğinin Üçüncü Bölümünde “Müşterinin Tanınmasına ilişkin Esaslar” düzenlenmiştir.

Buna göre yükümlüler;

- ✓ Sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin,
- ✓ İşlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yirmibin TL veya üzerinde olduğunda,
- ✓ Elektronik transferlerde işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı ikibin TL veya üzerinde olduğunda,
- ✓ Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin,
- ✓ Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin,

Kimliğe ilişkin bilgileri almak ve bu bilgilerin doğruluğunu teyit etmek suretiyle müşterilerinin ve müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etmek zorundadır.

Tedbirler Yönetmeliğinin 6 ncı maddesi gerçek kişilerde kimlik tespiti usul ve esaslarını düzenlemektedir. Buna göre; gerçek kişilerin kimlik tespitinde; ilgilinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarası, adresi ve imza örneği, varsa telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi, iş ve mesleğine ilişkin bilgiler ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınmalıdır.

Müşterinin adı, soyadı, doğum tarihi, T.C. kimlik numarası ve kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgilerin doğruluğu;

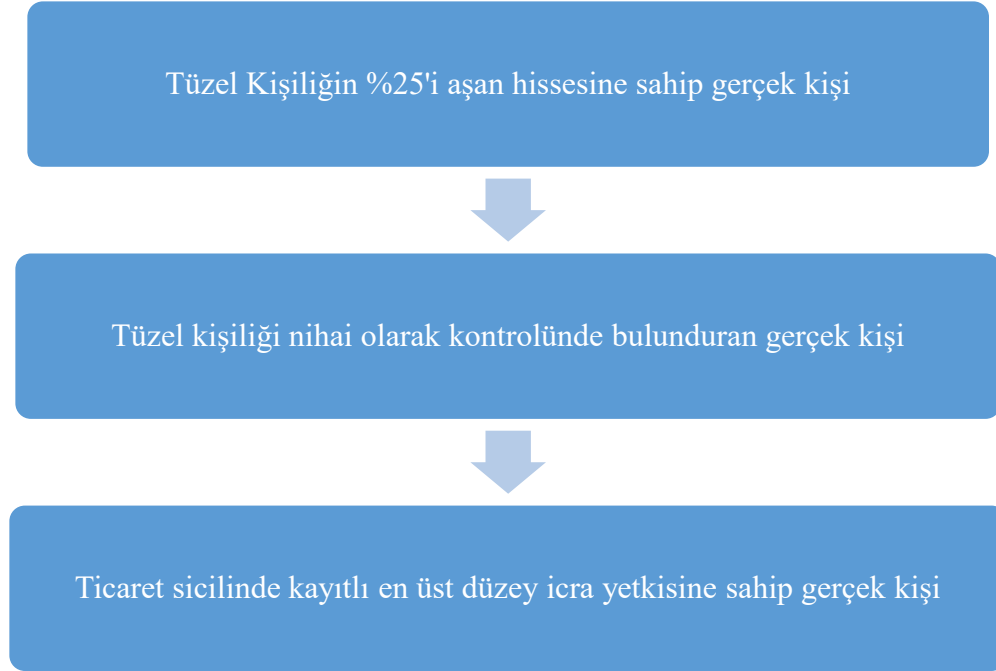
- Türk uyruklular için T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport ile üzerinde T.C kimlik numarası bulunan ve özel kanunlarında resmi kimlik hükmünde olduğu açıkça belirtilen kimlik belgeleri
- Türk uyruklu olmayanlar için pasaport, ikamet belgesi veya Hazine ve Maliye Bakanlığınca uygun görülen kimlik belgesi üzerinden teyit edilmelidir.

Tedbirler Yönetmeliğinin Müşterinin Tanınmasına İlişkin Esaslar başlıklı üçüncü bölümünde ayrıca gerçek kişiler, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişiler, dernek ve vakıflar, sendika ve konfederasyonlar, siyasi partiler, yurtdışında yerleşik tüzel kişiler, tüzel kişiliği olmayan teşekküller ve kamu kurumlarının kimlik tespitine ilişkin esaslar, başkası adına hareket edenlerde kimlik tespiti, teyide esas belgelerin gerçekliğinin kontrol edilmesi, müteakip işlemlerde kimlik tespiti, başkası hesabına hareket edenlerde kimlik tespiti, gerçek faydalanıcının tanınması, özel dikkat gerektiren işlemler, müşteri durumunun ve işlemlerin izlenmesi, teknolojik risklere karşı tedbir alınması, üçüncü tarafa güven, işlemin reddi ve is ilişkisinin sona erdirilmesi, muhabirlik ilişkisi, elektronik transferler, riskli ülkelerle ilişkiler basitleştirilmiş tedbirler ve sıkılaştırılmış tedbirler konularında düzenlemelere yer verilmiştir.

Tedbirler Yönetmeliğinin “Başkası hesabına hareket edenlerde kimlik tespiti” başlıklı 17 nci maddesine göre, yükümlüler bir başkası hesabına hareket edilip edilmediğini tespit etmek için gerekli tedbirleri alarak bu kapsamda kendi adına ve fakat başkası hesabına hareket eden kimselere sorumluluklarını hatırlatmak amacıyla yükümlüler, gerekli duyuruları hizmet verdikleri tüm işyerlerine müşterilerin rahatça görebileceği şekilde asmaları gerekmektedir.

Tedbirler Yönetmeliğine 2014/6381 sayılı BKK ile eklenen “Gerçek faydalanıcının tanınması” başlıklı 17/A maddesinin gerçek faydalanıcının tespitine yönelik hükümlerine bakıldığında; tüzel kişilerde gerçek faydalanıcının tespiti bakımından **sahiplik (hissedarlık) ilişkisi, nihai kontrol ve üst düzey temsil yetkisi** olmak üzere üç temel durumun ele alındığı görülecektir.

Gerçek faydalanıcının tespitine ilişkin olarak takip edilecek sıralama şu şekildedir:

1.2.3.Suç Gelirlerinin Aklanmasının Ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülöklere Uyum Programı Hakkında Yönetmelik

Uyum Yönetmeliğı ile de yükümlülerden;

- Bankalar (Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile kalkınma ve yatırım bankaları hariç),
- Sermaye piyasası aracı kurumları,
- Sigorta ve emeklilik şirketleri ile
- Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünün (Bankacılık faaliyetiyle sınırlı olmak üzere)

suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesine yönelik olarak bir uyum programı oluşturmaları istenmekte olup oluşturulacak uyum programı kapsamında anılan yükümlülerce izleme ve kontrol faaliyetlerinin yürütölmesinin de içinde bulunduğı yüksek derecede risk grupta yer alan müşteriler ile gerçek faydalanıcıların kimlik bilgilerini daha sık güncellemek gibi bir takım tedbirlerin alınması istenilmektedir.

1.2.4.Mali Suçları Araştırma Kurulu 5 Sıra No'lu Genel Tebliği

Tedbirler Yönetmeliği'nin 26 ıncı maddesi ile tanınan yetki çerçevesinde çıkarılan 5 Sıra Nolu Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği'nde gerçek faydalanıcının tanınmasına ilişkin tedbirlerin bazı durumlarda uygulanmayabileceği hususu düzenlenmiştir. Söz konusu tebliğ hükümlerine göre aşağıdaki hallerde Tedbirler Yönetmeliği gerçek faydalanıcının tanınmasını düzenleyen 17/A maddesindeki teyide ilişkin hükümler uygulanmayabilecektir. Bu durumlar aşağıda yer almaktadır:

- Finansal kuruluşların kendi aralarında gerçekleştirdikleri işlemler,
- Müşterinin banka, kamu idaresi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu veya hisseleri borsaya kote edilmiş şirket olduğu işlemler,
- Müşterinin uluslararası kuruluş veya Türkiye'de mukim elçilik ya da konsolosluk olduğu işlemler,
- Emeklilik sözleşmeleri, emeklilik planları ve hayat sigortası sözleşmelerine ilişkin işlemler,
- Ön ödemeli kartlarla ilgili işlemler.

1.3. Gerçek Faydalanıcı Kavramının Uluslararası Standartlar Açısından Değerlendirilmesi

1.3.1. FATF Standartları

FATF Standartları ülkelerin karapara aklamayla, terörizmin finansmanı ve de kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı ile mücadele etmek için uygulamaları gereken tedbirlere yönelik olarak kapsamlı ve kalıcı bir çerçeve oluşturmaktadır. Ülkelerin farklı yasal, idari ve operasyonel çerçeveleri ve finansal sistemleri vardır ve bu yüzden tehditlerle mücadele etmek üzere hepsi standart tedbirleri alamamaktadır. Bu yüzden, FATF Tavsiyeleri ülkelerin özgün durumlarına uyarlanmış tedbirler vasıtasıyla uygulamaları gereken bir uluslararası standart oluşturmaktadır.

Gerçek faydalanıcılık kavramı FATF Standartlarının **Tüzel Kişilerde ve Yasal Oluşumlarda Şeffaflık ve Gerçek Faydalanıcılık (E)** başlığının altında yer alan **24 ve 25 No’lu** standartlarında ve bu standartlara ilişkin açıklayıcı notlarda düzenlenmiştir. Bu standartların ve açıklayıcı notların içerikleri şu şekildedir:

“24. Tüzel Kişilerde Şeffaflık ve Gerçek Faydalanıcılık

Ülkeler tüzel kişilerin gerçek faydalanıcı ve kontrolüne ilişkin, yetkili makamlar tarafından zamanında elde edilebilir veya erişilebilir nitelikteki yeterli, doğru ve güncel bilginin mevcut olmasını sağlamalıdır. Özellikle, hamiline yazılı hisse senedi veya hamiline yazılı hisse senedi varantı çıkarabilen ya da vekil hissedarlara veya vekil yöneticilere izin veren tüzel kişilerin bulunduğu ülkeler, bunların karapara aklama veya terörizmin finansmanı için istismar edilmemesini sağlayacak etkili tedbirler almalıdır.

25. Yasal Oluşumlarda Şeffaflık ve Gerçek Faydalanıcılık

Ülkeler, yasal oluşumların karapara aklama ve terörün finansmanı amacıyla istismar edilmesini önleyecek tedbirler almalıdırlar. Ülkeler, trust kurucusu (settlor), kayyım (trustee) ve faydalanıcılar (beneficiary) hakkındaki bilgiler dâhil olmak üzere özellikle “express trust”lar hakkında yetkili makamlar tarafından zamanında elde edilebilir veya erişilebilir nitelikteki yeterli, doğru ve güncel bilginin mevcut olmasını sağlamalıdır.”

1.3.2. FATF Standartlarına Teknik Uyum ve Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Sisteminin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Metodoloji

FATF Standartlarına Teknik Uyum ve Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı İle Mücadele Sisteminin Etkililiğinin Değerlendirmesi (Rehberin bundan sonraki kısımlarında Metodoloji olarak anılacaktır), değerlendirmelerin FATF standartlarına uygun şekilde yapılması ve bir ülkenin karapara aklama/terörün finansmanı ile mücadele (KA/TFM) sisteminin etkililiğinin gözden geçirilmesi için bir temel oluşturmaktadır. Metodoloji üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm olan giriş bölümünde değerlendirme metodolojisi, bu metodolojinin geçmişi ve değerlendirmelerde nasıl kullanılacağına ilişkin genel bir bakış sunulmaktadır. İkinci bölümde her bir FATF standardına ilişkin teknik uyumu değerlendirmeye yönelik kriterler yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise, FATF Standartlarının uygulanmasının etkililiğini değerlendirmede kullanılan sonuçlar, göstergeler, veriler ve diğer faktörlerden söz edilmektedir.

Metodolojinin ikinci bölümünde yer alan **Teknik Uyum Değerlendirmesindeki gerçek faydalanıcının yer aldığı 24 ve 25 No’lu standartlarında şu kriterlere yer verilmiştir.**

24. Tavsiye - Tüzel Kişilerde Şeffaflık ve Gerçek Faydalanıcılık

- Ülkeler, kendi tüzel kişilerinin türleri, ne şekilde oluşturuldukları ve temel özelliklerini ve bu tüzel kişilerin oluşumu ve temel ve gerçek faydalanıcıya ilişkin bilgilerinin alınması ve kaydedilmesi süreçlerini belirlemek ve tanımlamak üzere kamuya açık mekanizmalara sahip olmalıdırlar.
- Ülkeler, ülkede oluşturulan bütün tüzel kişi türleri ile bağlantılı karapara aklama ve terörizmin finansmanı risklerini değerlendirmelidirler.

Temel bilgiler

- Ülkeler, kurulan bütün şirketlerin; şirketin adı, şirket ana sözleşmesi, yasal şekli ve statüsü, şirketin kayıtlı bürosunun adresi, temel düzenleme yetkileri ve yöneticilerin listesini kayıt etmesi gereken bir şirket sicil dairesine kayıtlı olmasını zorunlu kılmalıdır. Bu bilgiler kamunun erişimine açık olmalıdır.
- Şirketler, hissedar ya da mensupların isimlerini, sahip oldukları hisse miktarını ve hisselerin kategorilerini de (ortak oy kullanma hakkının yapısı da dâhil) içeren şirketin hissedarlarını ya da mensuplarını gösterir bir sicil tutmakla yükümlü kılınmalıdır. Bu bilgiler ilgili ülkenin şirket siciline bildirilen bir yerde muhafaza edilmelidir.
- Ülkeler elde edilen bilgilerin doğru olmasını ve belirli zamanlarda güncellenmesini temin etmek üzere mekanizmalara sahip olmalıdır.

Gerçek Faydalanıcılık Bilgileri

- Ülkeler bir şirketin gerçek faydalanıcılığa ilişkin bilgileri söz konusu şirketten elde ettiklerini ve ülkelerindeki belirli bir yerde bunların mevcut olmasını; bir şirketin gerçek faydalanıcılığın yetkili bir makam tarafından zamanında belirlenebilmesini temin etmek üzere aşağıdaki mekanizmalardan birini ya da birden fazlasını kullanmalıdır (**Çok Yönlü Yaklaşım**):
  - a) Şirketleri ya da sicil dairelerini şirketlerin gerçek faydalanıcılık ile ilgili güncel bilgileri elde etmek ve bunları ellerinde bulundurmakla yükümlü kılmak;
  - b) Şirketleri, şirketlerin gerçek faydalanıcılıkla ilgili güncel bilgileri elde etmeleri ve bunları ellerinde bulundurmaları için makul tedbirleri almakla yükümlü kılmak;
  - c) Mevcut bilgiler
- Ülkeler gerçek faydalanıcılığa ilişkin bilgilerin mümkün olduğunca doğru ve güncel olmasını zorunlu kılmalıdır.
- Ülkeler, şirketlerin gerçek faydalanıcının belirlenmesinde yetkili makamlarla mümkün olduğu ölçüde işbirliği yapmalarını temin etmelidir;
- Elde edilen bilgileri ve kayıtları şirketin tasfiye edildiği veya başka suretle ortadan kalktığı tarihten itibaren en az beş yıl süreyle ya da şirketin mesleki aracı kuruluşun veya mali kuruluşun müşteri olma ilişkisini sona erdirdiği tarihten itibaren beş yıl süreyle muhafaza etmelidir.

Diğer Yükümlölükler

- Yetkili makamlar ve özellikle yasa uygulama makamları, ilgili şahıslar tarafından elde edilen gerçek faydalanıcıya ilişkin bilgilere zamanında erişim elde edebilmek için tüm yetkilere sahip olmalıdır.
- Hamiline yazılı hisse senedi veya hamiline yazılı hisse senedi varantı çıkarabilen tüzel kişilerin bulunduğu ülkeler, bunların karapara aklama veya terörün finansmanı için istismar edilmemesini sağlamak için aşağıdaki mekanizmalardan bir ya da daha fazlasını uygulamalıdır:
  - ✓ Hamiline yazılı hisse senetlerini ve hamiline yazılı hisse senedi varantlarını yasaklamak veya
  - ✓ Hamiline yazılı hisse senetleri ve hamiline yazılı hisse senedi varantlarını nama yazılı hisse senetleri veya nama yazılı hisse senedi varantlarına dönüştürmek veya
  - ✓ Hamiline yazılı hisse senetlerinin ve hamiline yazılı hisse senedi varantlarının bir düzenlenmiş finansal kuruluş veya profesyonel aracı kuruluş nezdinde tutulmasını zorunlu kılarak bunların hareketini önlemek veya
  - ✓ Kontrol hissesine sahip hissedarları şirketi bilgilendirme konusunda; şirketi ise bunların kimliklerini kaydetme konusunda yükümlü kılmak veya
  - ✓ Ülke tarafından belirlenen diğer mekanizmaları kullanmak.
- Vekil hissedar ve vekil yöneticilere sahip olabilen tüzel kişilerin bulunduğu ülkeler bunların istismar edilmemesini sağlamak; vekil hissedar ve vekil yöneticilerin kendilerini vekil tayin edenleri şirkete ve ilgili herhangi bir sicil dairesine bildirmelerini ve bu bilgilerin ilgili sicilde yer almasını zorunlu kılmak, vekil hissedar ve vekil yöneticilerin vekillik statülerinin sicil dairesine kaydedilmesi, bu kişilerin kendilerini vekil tayin edenleri belirten bilgileri muhafaza etmesi ve bu bilgilerin talep üzerine yetkili makamlara verilmesini sağlamak üzere vekil hissedar ve vekil yöneticilerin yetki belgesinin olmasını şart koşturmak veya ülke tarafından belirlenen diğer mekanizmaları kullanmak.
- Yükümlölüklere uyum göstermeyen gerçek veya tüzel kişiler için uygun sorumluluklar ve orantılı ve caydırıcı yaptırımlar olmalıdır.
- Ülkeler, temel bilgi ve gerçek faydalanıcı bilgisi konularında hızlı bir şekilde uluslararası işbirliği sağlamalıdır. Bunlar aşağıdaki unsurları kapsamalıdır:
  - ✓ Yabancı yetkili makamların şirket sicil daireleri tarafından tutulan temel bilgilere erişimini kolaylaştırma,
  - ✓ Hissedar bilgilerinin değişimi ve
  - ✓ Yabancı muadiller adına gerçek faydalanıcı bilgilerini elde etmek amacıyla ulusal kanunlara uygun şekilde yetkili makamların soruşturma yetkilerini kullanması.
- Ülkeler, temel bilgiler ve gerçek faydalanıcı bilgilerine ilişkin talepler ile yurtdışında ikamet eden gerçek faydalanıcıların yerinin tespit edilmesine ilişkin yardım taleplerine cevaben diğer ülkelerden aldıkları yardımın kalitesini takip etmelidir.

25. Tavsiye - Yasal Oluşumlarda Şeffaflık ve Gerçek Faydalanıcılık

- Ülkeler,
  - ✓ Kendi kanunlarına göre yönetilen express trust'ların kayyımlarını; faydalanıcıların veya faydalanıcı gruplarının ve trust üzerinde nihai kontrol yetkisini icra eden bir gerçek kişinin kimliğine ilişkin yeterli, doğru ve güncel bilgileri elde etmeleri ve bunları muhafaza etmeleri,
  - ✓ Kendi kanunlarına göre yönetilen yatırım danışmanları ya da yöneticileri, muhasebeciler ve vergi danışmanları da dâhil trust'ın düzenlemeye tabi diğer acenteleri ve hizmet sağlayıcıları hakkında temel bilgileri ellerinde bulundurmaları,
  - ✓ Profesyonel kayyımları; bu bilgileri ilişkilerinin sona ermesinden itibaren en az beş yıl süre ile muhafaza etmeleri hususunda yükümlü kılmalıdır.
- Ülkeler her türlü bilginin doğru ve mümkün olduğunca güncel bir şekilde tutulmasını ve zamanında güncellenmesini zorunlu kılmalıdır.
- Tüm ülkeler, kayyımların bir iş ilişkisi tesis ederken ya da eşik üzerinde bir arızı işlem gerçekleştirirken finansal kuruluşlara ve FOBİM'lere statülerini bildirmelerini sağlamak üzere tedbir almalıdır.
- Kayyımların trust'a ilişkin herhangi bir bilgiyi yetkili makamlara sağlamaları ya da gerçek faydalanıcıya ve iş ilişkisi şartları çerçevesinde muhafaza edilen ya da yönetilen trust varlıklarına ilişkin bilgileri talep üzerine finansal kuruluşlara ve FOBİM'lere sağlamaları yasalar ya da uygulanabilir araçlar tarafından engellenmemelidir.
- Yetkili makamlar ve bilhassa da yasa uygulama makamları; kayyımlar ve diğer tarafların trust'ın gerçek faydalanıcısı veya kontrolü hakkında tuttukları bilgilere zamanında erişebilmek için gerekli olan tüm yetkilere sahip olmalıdır. Bu bilgilere (a) gerçek faydalanıcılık, (b) kayyımın ikametgahı ve (c) finansal kuruluşların veya FOBİM'lerin iş ilişkisi içinde oldukları veya arızı işlemlerini üstlendikleri kayyımlarla bağlantılı olarak tuttukları veya yönettikleri her türlü malvarlığı hakkındaki bilgiler de dahildir.
- Ülkeler, gerçek faydalanıcı bilgileri dâhil olmak üzere trustlar ve diğer yasal oluşumlar hakkındaki bilgilerle bağlantılı olarak hızlı bir uluslararası işbirliği sağlamalıdır
- Ülkeler ya kayyımların yükümlülükleri karşılama ile bağlantılı görevlerini yerine getirmemeleri durumunda yasal olarak sorumlu olmalarını ya da uyum göstermeme durumları için adli, hukuki veya idari bir dizi orantılı ve caydırıcı yaptırımların var olmasını temin etmelidir.
- Ülkeler, yetkili makamlara trust bilgileri için zamanında erişim verilmemesi halinde adli, hukuki veya idari orantılı ve caydırıcı yaptırımların var olmasını temin etmelidir.

Metodolojinin Üçüncü bölümde yer alan FATF Tavsiyelerinin **Etkililik Değerlendirmesinin 5. No.lu Kısa Vadede Alınan Sonuç (IO5)** kısmı esas olarak 24. ve 25.Standartları ile ilgilidir.

5.No'lu Kısa Vadede Alınan Sonuç	Tüzel kişiler ve oluşumların, karapara aklama ya da terörün finansmanı açısından kötü amaçlı kullanımları engellenmektedir ve gerçek faydalanıcılıklarına ilişkin bilgiler herhangi bir engel olmaksızın yetkili makamlar tarafından kullanılır durumdadır.
Etkili bir sistemin özellikleri: Tedbirler: • Tüzel kişilerin ve oluşumların suç amaçlı kullanılmalarını engellemek; • Tüzel kişileri ve oluşumları yeterince şeffaf yapmak; • Doğru ve güncel, temel ve gerçek faydalanıcı bilgilerinin zamanında hazır edilmesini sağlamak amacıyla uygulanmaktadır. Temel bilgiler kamuya açıktır ve gerçek faydalanıcı bilgileri yetkili makamların kullanımına hazırdır. Bu tedbirleri ihlal eden kişiler, etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımlara tabidir. Bu, suçluların, tüzel kişileri ve oluşumları karapara aklama ve terörün finansmanı amacıyla kötü amaçlı kullanmalarını cazibesiz hale getirir.	

Değerlendirmeciler Gerçek Faydalanıcılık kavramı ile ilgili hedeflenen sonuca ulaşıp ulaşılmadığının belirlenmesinde şu hususlara göre hareket etmektedir.

5.1 Ülkedeki tüzel kişilerin ve oluşumların tesisi ve türleri hakkındaki bilgiler ne ölçüde kamuya açıktır?

5.2 İlgili yetkili makamlar, KA/TF için zaafiyetleri ve ülkede tesis edilen tüzel kişiliklerin bu amaçla ne ölçüde kullanılabilir ya da kullanılmakta olduğunu ne kadar iyi tespit ediyor, değerlendiriyor ve anlıyorlar?

5.3 Ülke, tüzel kişiler ve oluşumların KA/TF amaçlarına yönelik olarak kötü amaçlı kullanımını engellemek için tedbirleri ne kadar iyi uygulamaktadır?

5.4 İlgili yetkili makamlar, ülkede tesis edilen her türdeki tüzel kişiler hakkında yeterli, doğru ve güncel temel ve gerçek faydalanıcı bilgilerini ne ölçüde zamanında elde edebilirler?

5.5 İlgili yetkili makamlar, yasal oluşumlar hakkında yeterli, doğru ve güncel gerçek faydalanıcı bilgilerini ne ölçüde zamanında elde edebilirler?

5.6 Bilgi taleplerine uymayan kişilere karşı etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımlar ne ölçüde uygulanmaktadır?

a) Temel hususlara ilişkin sonuçları destekleyebilecek bilgilere örnekler

1. Ülkedeki tüzel kişiler ve oluşumların türleri, formları ve temel özellikleri hakkında içeriksel bilgiler.

2. Kolluk birimleri ve diğer ilgili yetkili makamların deneyimleri (ör. bilgi taleplerinin ihlaline getirilen yaptırımların düzeyi; temel ve gerçek faydalanıcıya ilişkin (kurucu, kayyımlar,

koruyucu ve faydalanıcılara ilişkin bilgiler dahil) bilgiler nerede ve nasıl elde edildi; soruşturmanın desteklenmesinde kullanılan bilgiler).

3. Tüzel kişilerin ve oluşumların kötü amaçlı kullanımına ilişkin tipolojiler ve örnekler (ör. cezai soruşturmaların, ülkenin tüzel kişileri ve oluşumlarının KA/TF amacıyla kullanılmalarına ilişkin kanıtların bulunma sıklığı; yasadışı faaliyetlerde kötü amaçlı kullanılan tüzel kişilerin dağıtılması ya da yok olması).

4. Temel ve gerçek faydalanıcı bilgilerinin kaynağı (ör. finansal kuruluşlar ve FOBİMLer tarafından kullanılabilir kamu bilgilerinin türleri; şirket kayıt defterinden ya da şirketten elde edilen bilgilerin türleri).

5. Tüzel kişilerin ve oluşumların oluşturulması ve idare edilmesinde “Gatekeeper”lerin (kapı muhafızları) rollerine ilişkin bilgiler (ör. şirket hizmeti sağlayanlar, muhasebeciler, hukuk işleriyle uğraşanlar).

6. Diğer bilgiler (ör. yasal oluşumların varoluşuna ilişkin bilgiler; temel ya da gerçek faydalanıcı bilgi taleplerine ilişkin diğer ülkelerden alınan cevaplar (olumlu ya da olumsuz); yardımın niteliğinin izlenmesi hakkında bilgiler).

b) Temel hususlara ilişkin sonuçları destekleyebilecek özel faktörlere örnekler

7. Tüzel kişiler (hamiline yazılı hisse senetleri ve hisse varantları ve temsilci hissedarları ve yöneticiler dâhil) ve oluşumların şeffaflığının geliştirilmesi için alınan tedbirler nelerdir?

8. İlgili makamlar, tüzel kişiler hakkında doğru ve güncel temel ve gerçek faydalanıcı bilgilerinin muhafaza edilmesini nasıl sağlamaktadır? Bilginin mevcudiyeti ve doğruluğu izlenmekte, test edilmekte/onaylanmakta ya da doğrulanmakta mıdır?

9. Tüzel kişiler için, bilginin doğruluğunu ve güncelliğini sağlamak adına, talep edilen temel ve gerçek faydalanıcı bilgilerine değişikliklerin kaydedilmesi için geçen süre ne ölçüde yeterlidir? Uygulanabildiği yerde, yasal oluşumlardaki benzer değişiklikler ne ölçüde zamanında kaydedilmektedir?

10. Finansal kuruluşlar ve FOBİMLer, tüzel kişiler ve yasal oluşumlar hakkında ne ölçüde doğru ve güncel temel ve gerçek faydalanıcı bilgileri elde edebilmektedir? Kayyımların finansal kuruluş ve FOBİMLere açıkladıkları bilgilerin kapsamı nedir?

11. İlgili makamlar tedbirleri yeterince uygulamaları için yeterli kaynaklara sahip midir?

2.GERÇEK FAYDALANICILIK İLE İLGİLİ OLARAK YAPILAN ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR

2.1. Gerçek Faydalanıcının Gizlenmesi ile İlgili FATF-Egmont Raporu

Gerçek Faydalanıcının Gizlenmesi ile ilgili Güvenlik Açıkları Hakkındaki Raporun (Temmuz/2018) geliştirilmesi sırasında, FATF ve Egmont Grubu üyeleri tarafından değişik ülkelerden 106 vaka çalışması sunulmuştur. Bu vaka çalışmalarının analizi ve finansal istihbarat birimleri (FIU'lar), yetkili makamlar ve özel sektör ile yapılan görüşmelerde, gerçek faydalanıcının gizlenmesinin bir dizi göstergeleri belirlenmiştir. Raporda, göstergelerin varlığı halinde gerçek faydalanıcının gizlenmesine yönelik faaliyetler içinde olunabileceği değerlendirilmiştir. Bu göstergelerden öne çıkanlar şunlardır:

Müşterilerle İlgili Göstergeler

1. Müşterinin kişisel bilgilerini vermek konusunda isteksizliği,
2. Müşterinin şu bilgileri verme konusundaki isteksizliği ve yeterli bilginin olmaması,
  - Faaliyetleri ve şirket geçmişi,
  - Gerçek faydalanıcının kimliği,
  - Servet ve fon kaynakları,
  - İşlemlerin kiminle yapıldığı,
  - Üçüncü taraflarla olan ticari ilişkilerinin niteliği,
3. Bireyler veya bağlı kişiler:
  - Yeterli gerekçe olmaksızın tüm işlemlerde bir aracı kullanılması konusunda ısrar etme,
  - Yeterli gerekçe olmadan kişisel temastan aktif olarak kaçınma,
  - Genellikle bir işlemi kolaylaştırmak için gereken bilgi, veri ve belgeleri işbirliğini reddetme,
  - Bireyin yaşı göz önüne alındığında garip görünen işlemlerin yapılıyor olması,
  - Geçmişinde dolandırıcılık, vergi kaçakçılığı veya ciddi suçlardan sabıkaların bulunması,
  - Mevcut soruşturma altında veya suçlularla bilinen bağlantılarının olması,
  - Yeterli açıklama yapmadan şirket hesaplarını imzalayanların olması,
  - Müşteri profiliyle tutarsız finansal faaliyetler ve işlemler yapılması,
  - Varlıklarına, işlemlerine veya yaşam tarzlarına aykırı gelir beyan edilmiş olması,
4. Tüzel kişiler veya yasal düzenlemeler:
  - Kuruluşun ardından uzun bir süre işlem yapılmaması, daha sonra finansal faaliyetlerde ani ve açıklanamayan bir artışın olması,

- Kendilerini ticari bir işletme olarak tanımlamalarına karşı internette veya sosyal ağlarında işletme bilgilerin mevcut olmaması,
- Faaliyet türünden çok farklı bir isimle veya faaliyet türünde kayıtların olması,
- Özellikle yüksek mali profilli uluslararası işletmelerin adlarıyla benzer şekilde kayıtların olması,
- Şirket profili ile eşleşmeyen, hatalı veya var olmayan bir adrese kayıt edilmiş olması,
- Şirkette müdür veya kontrol eden hissedar (lar) ın bulunamaması veya aktif rollerinin olmaması,
- Yeterli açıklama ya da ticari gerekçe olmaksızın çok sayıda imza sahibine yetki verilmiş olması,
- Düzenli olarak düşük vergi oranlarına sahip bölgelerine veya uluslararası ticaret veya finans merkezine para gönderimin olması,
- Az sayıda alıcıyla çok sayıda işlem gerçekleştirme veya az sayıda alıcıyla az sayıda yüksek değerli işlem yapılması,
- Ticari gerekçe olmaksızın kısa bir süre içinde başka bir yere harcanan veya aktarılan kuruluş / oluşumun ardından hızlı bir şekilde büyük miktarda sermaye finansmanı almak,
- Sık gelen ve giden işlemlere rağmen sıfıra yakın bir banka bakiyesinin olması,
- Eşik değerin hemen altında bir mülkiyet hissesine sahip olan birden fazla hissedarı içermek.

5. Bireyler, tüzel kişiler ve / veya yasal düzenlemeler:

- Yabancı mesleki aracılara sık sık ödeme yapmak,
- Makul sebep olmadan birden fazla banka hesabı veya uluslararası banka hesabı kullanılması,
- Makul sebep olmadan iş riski veya masrafı göze alarak hızlı işlem yapma isteğinin olması,
- Yeterli iş gerekçesi olmadan karmaşık şirket yapılarının oluşturulmasının talep edilmesi,
- Vergi dairelerine doğru bilgi ve belgenin verilmemesi,

6. İşletme kayıtlarının incelenmesi:

- Alış ve satış faturaları arasında bir tutarsızlığın olması, sahte faturaların düzenlenmesi,
- Sahte şirket sahipliği kayıtları,
- Kurulustan kısa bir süre sonra yöneticilerin veya kilit hissedarların istifası ve değiştirilmesi,
- Yetkililerin ve/veya yönetim kurulu üyelerinin uygun olmadan sık sık değişmesi,

7. Meşru gibi görünmeyen veya ticari anlamda mantıklı olmayan karmaşık kurumsal yapıların olması.

Paravan Şirketlerle (Shell Companies) İlgili Göstergeler

8. Aday sahipleri ve yöneticileri:

- Kurumsal girişimin yürütülmesinde yer almayan çocuklar, eşler, akrabalar veya iştirakçiler gibi gayri resmi adayların varlığı,
- Sadece bir posta kutusu adresinin olması,
- Gerçek bir ticari faaliyetin olmaması,
- Fiziksel varlığın olmaması.

İşlemlerle İlgili Göstergeler

9. Müşterinin birden fazla uluslararası fon transferi için sipariş veren ve yararlanıcı olması,
10. Taraflar arasındaki bağlantıların şüpheli ve yeterince açıklanamayan durumların olması,
11. Finansmanın, kredilerin bilinen bir kredi kurumu dışında açıklanamayan başka bir kaynaktan sağlanması,
12. İşlemlerin belirgin bir iş veya ticaret mantığı olmayan iki veya daha fazla taraf arasında gerçekleşmesi,
13. İşlemlerin belli bir süre boyunca taraflar arasında tekrarlanması,
14. İşlemlerin işletme hesabından yürütülmesi ancak şirketin profiliyle tutarsız varlıkların veya eğlence etkinliklerinin satın alınması da dahil olmak üzere kişisel satın alımları finanse edilmesi,
15. İşlemlerin bir işletme hesabından yürütülmesine rağmen para yatırma veya çekme işlemleri anormal veya şirket profili ile tutarsız olarak büyük miktarda nakit içermesi,
16. İşlemlerin döngüsel olması,
17. İşlemlerin, nedeni veya belirgin bir gerekçesi olmadan profesyonel bir aracı içermesi,
18. İşlemlerin, yeterli açıklama veya ticari kayıt olmadan karmaşık işlem yönlendirmelerini içermesi,
19. İşlemlerin, bir kredi veya ipotek ödemesi için birden fazla büyük nakit ödeme kullanımını içermesi,
20. İşlemin, yüksek değerli malların nakit olarak satın alınmasını içermesi,
21. İşlem, bir piyasa dışı satışta (hamiline ait) hisselerin devredilmesini içermesi,
22. İşlemin elektronik ortamda ve araçlarla gerçekleştirilmesi,
23. Tarafların yükümlülükten korunmasına izin verirken kârların çoğunu elde etmesine izin veren olağandışı hükümlerle yapılan sözleşme anlaşmalarını içermesi,
24. Sözleşmelerde işlemlerin mantığına uymayan hükümlerin olması,
25. İşleme katılan fonların müşterinin profili ile uyuşmaması,

26. Fonların önceki işlemlere kıyasla anormal olması,
27. İşlemle ilgili fonların, düşük vergi oranına sahip bölge veya uluslararası ticaret veya finans merkezine gönderilmesi veya buradan alınması,
28. Fonların, kara para aklama veya terörizmin finansman riskini yüksek olduğu bölgeye gönderilmesi veya onlardan alınması,
29. Bir varlığın nakit olarak satın alınıp ve kısa bir süre için bir kredi için teminat olarak kullanılması,
30. Vekâletname veya diğer delegasyon süreçlerinin açıklanamayan şekilde kullanılması.

2.2. Tüzel Kişiler İçin Gerçek Faydalanıcılığa İlişkin En İyi Uygulamalar Rehberi

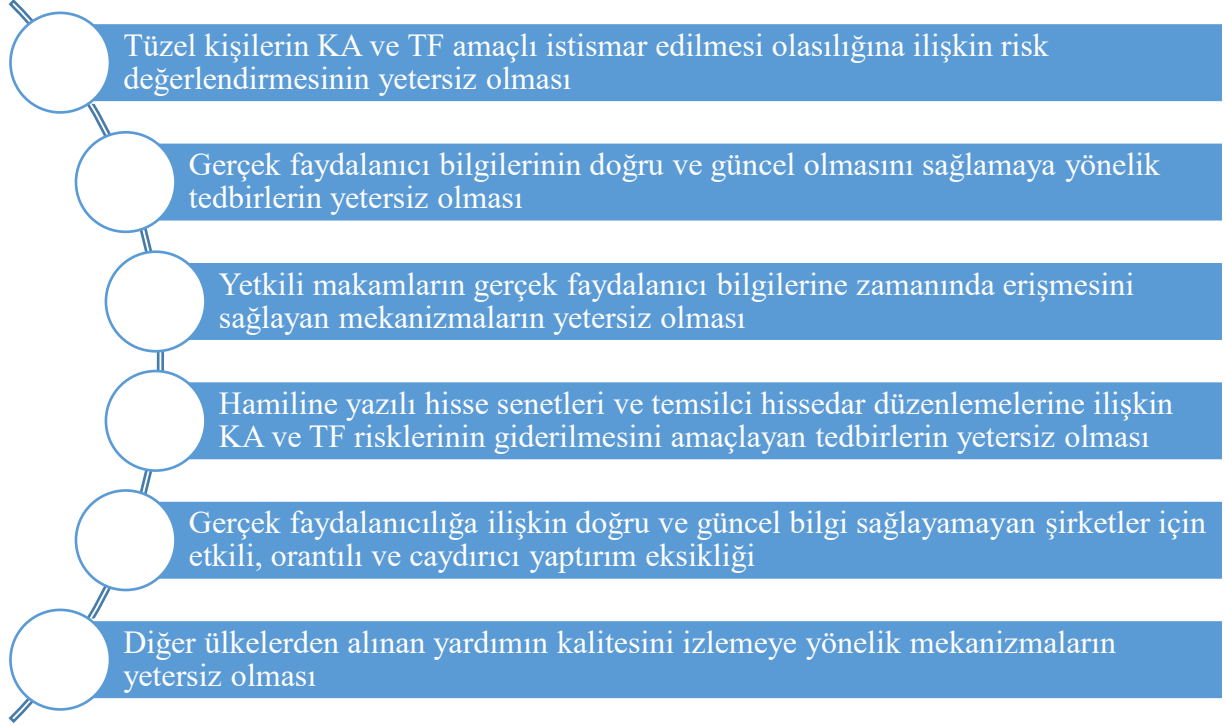
FATF Karşılıklı Değerlendirmelerinin sonuçlarına bakıldığında ülkeler tüzel kişilerin gerçek faydalanıcıları konusunda tatmin edici bir şeffaflık düzeyi sağlamada zorluk çekmektedir. Bu en iyi uygulamalar belgesi, delegasyonlardan temin edilen vakaları ve en iyi uygulama örneklerini sunarak, delegasyonların FATF 24. Tavsiyesini uygularken karşılaştıkları zorluklara ilişkin çözüm önerileri ortaya koymayı amaçlamaktadır.

FATF standartlarının 2012 yılında güçlendirilmesinden bu belgenin yayımlanmasına kadar (Ekim/2019) 25 FATF üyesi değerlendirmeden geçmiştir. 24. Tavsiye ile ilgili olarak, 25 ülkeden yalnızca 11'i büyük ölçüde uyumlu notu alabilmiş, 12 ülke kısmen uyumlu ve 2 ülke ise uyumsuz notu almıştır. Kısa Vadeli Hedef 5 (IO5) ile ilgili olarak 24 ülkeden yalnızca 4'ü tüzel kişi ve oluşumların istismarının önlenmesinde güçlü etkililik düzeyi elde edebilmiş; 17 ülke orta, 4 ülke ise düşük düzey bir etkililik elde etmiştir. Bu bakımdan ülkelerin bu konuda zorluk çektiği aşikârdır.

Tüzel kişilerin suç amaçlı kullanımını önleyecek ve gerçek faydalanıcı bilgilerinin herhangi bir engel olmadan yetkili makamlarca elde edilebilir olmasını sağlayacak etkili tedbirler konusunda ülkelerin uygulamaya yönelik daha fazla tavsiye ve örneğe ihtiyacı olduğu belirtilmiştir.

2.2.1. Gerçek Faydalanıcı Tedbirlerinin Uygulanmasında Yaşanan Ortak Zorluklar

FATF 4. Tur karşılıklı değerlendirmelerinde yapılan incelemeler sonucunda, FATF ülkelerin gerçek faydalanıcı tedbirlerini uygulamada yaşadıkları ortak zorlukları tespit etmiştir. Bu tespitler ve örnekleri aşağıda ayrıntılı şekilde gösterilmiştir.

1. Risk değerlendirmesi: Tüzel kişilerin risk değerlendirmesinin yetersiz olduğu ve bunun nedenleri şu şekilde belirtilmiştir.

- ✓ Risk değerlendirmesi tüm tüzel kişi türlerini kapsamamaktadır.
- ✓ İlgili risk değerlendirmesi ulusal risk değerlendirmelerinin sonuçları ile tutarlı değildir.
- ✓ Yalnızca tüzel kişilerle bağlantılı yurtiçi tehditler ve zafiyetler dikkate alınmıştır.
- ✓ Sicil kuruluşları, şirketler, finansal kuruluşlar, FOBİM'ler ve yetkili makamlar, tüzel kişilerle ilgili riskler konusunda iyi bir anlama ve bilgi düzeyine sahip olmayabilir.

2. Gerçek faydalanıcı bilgilerinin yeterliliği, doğruluğu ve güncelliği: Gerçek faydalanıcı bilgilerinin doğru ve güncel olmasını sağlamaya yönelik tedbirlerin yetersizliği ve nedenleri şunlardır.

- ✓ Bilgiler doğru değil, yeterli ve aktif şekilde teyit veya kontrol edilmemekte ya da izlenmemektedir. Bilgileri teyit edecek, kontrol edecek veya izleyecek bir yükümlü grubu bulunmamaktadır veya yükümlü grupları müşterinin tanınması tedbirlerini sıkı şekilde uygulamamaktadır.
- ✓ İlgili grupların kayıtları belli bir süre için (en az beş yıl süreyle) muhafaza etme yükümlülüğü bulunmamaktadır.
- ✓ Tüzel kişiler kendi gerçek faydalanıcılık bilgilerini güncellememiştir veya gerçek faydalanıcının değiştiği durumlarda ticaret sicilini bilgilendirmemiştir.
- ✓ Farklı bilgi kaynakları arasında koordinasyon eksikliği vardır ve bilgilerin doğruluğunu sağlayacak bir çapraz kontrol yapılmamaktadır.
- ✓ Karmaşık yapıların söz konusu olduğu durumlarda gerçek faydalanıcı bilgileri her zaman mevcut değildir.
- ✓ Yabancı sahiplikle ilgili durumlarda gerçek faydalanıcı bilgileri her zaman mevcut değildir.

3. Yetkili makamlarca erişim: Yetkili makamların tüzel kişilerin gerçek faydalanıcıları hakkındaki bilgilere zamanında erişebilmesini sağlayan mekanizmaların yetersizliği vardır. Örnek olarak;

- ✓ Bilgi paylaşımının önünde veri güvenliği ve gizlilik kanunları gibi engeller bulunmaktadır.
- ✓ Yetkili makamlar arasında bilgi paylaşımı yoktur.
- ✓ Yetkili makamların yükümlü gruplarından bilgi istemelerini sağlayacak yerleşmiş prosedürleri yoktur.
- ✓ Yükümlü grupların kaydedilmesi/lisans almasına ilişkin mekanizmalar yoktur ve bu nedenle yetkili makamlar bilginin kaynağını tespit etmekte zorluk yaşamaktadır.
- ✓ Yetkili makamlar soruşturma yapmak veya kolluk işlemleri gerçekleştirmek için yeterli kaynağa sahip değildir.

4. Hamiline yazılı hisse senedi ve temsilci hissedar düzenlemeleri: Hamiline yazılı hisse senedi ve temsilci hissedar düzenlemelerinin yol açtığı KA/TF risklerini gidermeye yönelik risk azaltıcı tedbirlerin yetersiz olması ve bunun örnekleri aşağıda belirtilmiştir.

- ✓ Ülkede hamiline yazılı hisse senedi ve hisse senedi ilmhaberlerine izin verildiği durumlarda sahipliği yeterince şeffaf ve yetkili makamlarca hemen ulaşılabilir değildir.
- ✓ Temsilci hissedar kullanımı şirketlerin nihai kontrolünü ve sahipliğini belirsizleştirmektedir.

5. Para cezaları ve yaptırımlar: Gerçek faydalanıcıya ilişkin doğru ve güncel bilgi sağlamayan şirketlere ve tüzel kişilere yönelik etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımların eksiklik olması.

6. Uluslararası işbirliği: Uluslararası işbirliği ve alınan yardımın kalitesini izlemeye yönelik mekanizma yetersizliğinin örnekleri şu şekildedir:

- ✓ Yasal karmaşıklıklar ve bilginin verilmesi için birden fazla birimin dâhil olması gerektiğinde gerçek faydalanıcı bilgilerini elde etmek uzun zaman almaktadır.
- ✓ İlgili diğer ülkeler gerçek faydalanıcı bilgilerini kayıtlı tutmayabilir.
- ✓ Dil sorunu bilgilerin anlaşılmasında zorluk yaşanmasına neden olabilir.

2.2.2. Yaşanan Zorluklara İlişkin Olarak Rehberde Yer Alan Öneriler

FATF 4. Tur Karşılıklı Değerlendirmelerinde yapılan incelemelere dayanarak FATF;

- a) risk değerlendirmesi,
- b) gerçek faydalanıcı bilgilerinin yeterliliği, doğruluğu ve güncelliği,
- c) yetkili makamlarca erişim,
- d) hamiline yazılı hisse senetleri ve temsilci hissedar düzenlemeleri
- e) para cezaları ve yaptırımlar

f) uluslararası işbirliği gibi alanlarda etkili bir uygulamaya ket vuran bazı engellerin olduğunu tespit etmiştir. Ülkelerin deneyimlerine göre, bu engellerle mücadele edecek tek bir çözüm bulunmamaktadır. FATF 4. tur karşılıklı değerlendirmeleri, 24. Tavsiye kapsamında birden fazla yaklaşımı birleştiren sistemlerin tek bir yaklaşıma dayanan sistemlerden daha etkin ve etkili olduğunu göstermiştir.

En iyi uygulamalar belgesinde, ülkelerin uyum sağlamada kullanabilecekleri farklı yollar ortaya koymakta ve seçilen yaklaşımların en etkili nasıl uygulanabileceği konusunda öneriler sunmaktadır. Bunların nasıl yapılacağı ve önerilerin kombinasyonu ülkelere bırakılmıştır.

2.2.2.1. Önerilen Etkili Sistem (Çok Yönlü Yaklaşım)

Yetkili makamlarca doğru ve güncel gerçek faydalanıcı bilgilerini zamanında elde edebilmesinde tek bir yaklaşım kullanılmasının yerine birkaç bilgi kaynağını içeren **çok yönlü bir yaklaşım**, tüzel kişilerin suç amaçlı kullanımının önlenmesinde ve tüzel kişilerin gerçek faydalanıcılarına ilişkin yeterli şeffaflığı sağlayacak tedbirlerin uygulanmasında daha etkilidir. Kaynakların çeşitliliği ve mevcudiyeti, şeffaflık ve bilgi erişimini arttırmakta ve belli kaynaklardaki doğruluk sorununun azalmasına yardımcı olmaktadır.

Çok yönlü yaklaşımda, yetkili makamlar gerçek faydalanıcılık bilgilerine farklı kaynaklar yoluyla erişebilir, çapraz kontrol yoluyla bilginin doğruluğunu sağlayabilirler. Ayrıca, ana paydaşlar farklı sicil kayıtlarına bakarak veya farklı kaynaklardan bilgi talep ederek kendi veri tabanlarındaki doğru olmayan gerçek faydalanıcılık bilgilerini daha kolay tespit ederler. FATF'in tavsiyelerinde “ülkeler ya bir şirketin gerçek faydalanıcısına ilişkin bilgilerin söz konusu şirketçe alınmasını ve ülkedeki belirli bir lokasyonda mevcut bulunmasını; ya da bir şirketin gerçek faydalanıcısının yetkili bir makam tarafından zamanında belirlenebilmesini sağlamak için bir veya daha fazla mekanizma (Sicil Yaklaşımı, Şirket Yaklaşımı ve Mevcut Bilgi Yaklaşımı) kullanılmalıdır.” denilmiştir. Bu sistemlerin olası zorlukları FATF'in En İyi Uygulamalar Rehberinde ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Önerilen Etkili Sistem

* **Şirketlerin** hissedarlar veya üyelerle ilgili bilgileri almalarını ve güncel tutmalarını zorunlu kılar.

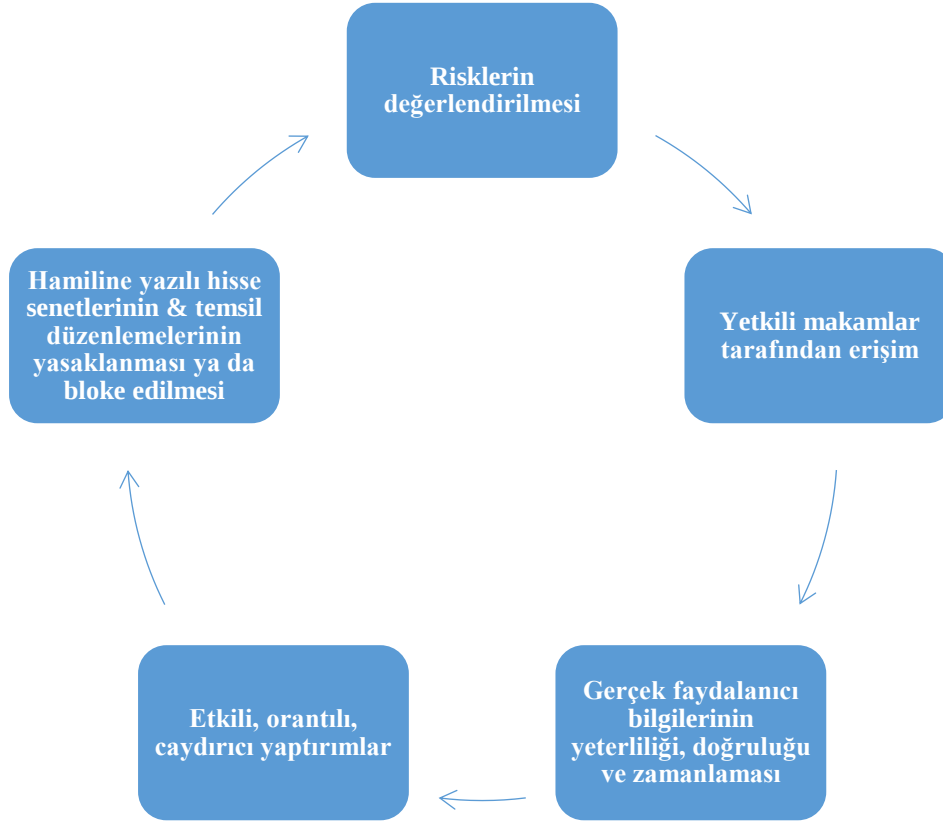
** **Ticaret sicillerinin** gerçek faydalanıcı bilgilerini almalarını ve güncel tutmalarını zorunlu kılar.

*** Finansal kuruluşlar, şirketler, tapu, mülkiyet ve diğer sicil türleri, diğer makamlar (vergi makamları, borsa), ticari veri tabanları dâhil **mevcut bilgi kaynaklarının** kullanılmasını zorunlu kılar.

Tüzel kişilerin gerçek faydalanıcılarına ilişkin bilgileri ticaret sicilleri, şirketin kendisi, finansal kuruluşlar, FOBİM'ler ve vergi makamları veya sermaye piyasası kurulu gibi diğer ulusal makamlar dahil olmak üzere çeşitli yerlerde bulunabilmektedir. Ayrıca, kamuya açık, erişilebilir bir merkezi sicilin olması bilgilerin mutlaka doğru ve güncel olduğu anlamına gelmez. Yükümlü grubunun tutulan gerçek faydalanıcı bilgilerini farklı yaklaşımlar altında teyit etmesi ve/veya izlemesi, çapraz kontrolü önemlidir. Diğer taraftan çok yönlü yaklaşımı etkili bir şekilde uygulamak için, tarafların sorumluluklarının net ve ayrılmış olması önemlidir. Aynı şekilde tarafların sorumluluklarının ayrılmış olması “savunma” durumunda da önem arz etmektedir. Savunmaya ilişkin görevler, uygun olduğu üzere, bilginin doğrulanmasını ve izlenmesini, müşterinin tanınması ilkelerinin yerine getirilmesini, gerçek faydalanıcılığa ilişkin şüpheli model ve eğilimlerin tanımlanmasını, şüpheli vakaların bildirilmesini ve uygulamaya yönelik gerekli adımların atılmasını içerebilir. FATF'in **En İyi Uygulama Rehberinde** her bir paydaş için önerilen sorumluluklar detaylı şekilde ele alınmıştır.

2.2.2.2. Etkili Bir Sistem İçin Önerilen Temel Özellikler ve Ülke Uygulama Örnekleri

FATF, çok yönü prensiple birlikte ülkelerin karşılaştıkları zorluklarla mücadele etmelerini kolaylaştırmak için aşağıdaki çözümleri tanımlamıştır.

1. Risklerin değerlendirilmesi

- Ülkeler tüzel kişiler hakkında kapsamlı bir risk değerlendirmesi yapmalıdır.
- Bazı ülkelerde, her tür tüzel kişinin oluşturduğu KA/TF risklerini analiz etmek üzere belirlenmiş birimler vardır. Bu birimler, eğilimleri ve modelleri belirlemek için aşağıdakiler de dâhil olmak üzere çeşitli bilgi kaynaklarını dikkate alır:
  - İlgili mahkeme kararlarının gözden geçirilmesi,
  - Yükümlü grupları tarafından yapılan şüpheli işlem bildirimlerini,
  - Yetkili makamların deneyimleri,
  - KA/TF açısından belirlenmiş modeller/eğilimler ve ilgili değişiklikler.

- Oluşturulan birim daha sonra tüzel kişilere ilişkin riskler hakkında değerlendirme gerçekleştirerek ve yetkili makamlar ve yükümlü gruplarla ilgili bilgi paylaşımında bulunurlar.
- Bölgesel ve uluslararası finans merkezi olan ülkeler, özellikle uluslararası tehditlerle ilgili olarak, KA/TF için kurumsal yapıların zafiyetlerini belirlemek, değerlendirmek ve anlamak için daha fazla çaba gösterilmelidir.

Belçika

2018 yılında, kurulabilecek tüzel kişilere ilişkin yatay bir risk analizi yapmak üzere Hazine'de (FPS Finans) bir birim oluşturulmuştur. Analiz sonucunda, suistimale en açık yapının ve en yaygın olan limited şirketler (SPRL/BVBA) olduğu sonucuna varılmıştır. Yetkililer tehditlerin ve zafiyetlerin farkındadır ve bunlara yönelik önlemler almıştır. Belçika Şirket Kanunu, tüzel kişi türlerinin sayısını azaltmak ve kar amacı güden ve kar amacı gütmeyen tüzel kişilere uygulanan kuralları uyumlaştırmak için yeniden düzenlenmiştir.

İsviçre

Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Bölümlerarası Grubunun (GCBF) öncülüğünde ulusal KA/TFM işbirliği ve koordinasyon çerçevesini oluşturulmuş ve tüm yetkili makamların katılım sağladığı bir grup bulunmaktadır. Grup, ülkenin maruz kaldığı risklerin sürekli olarak tanımlanmasından sorumludur.

2. Gerçek Faydalancı Bilgilerinin Yeterliliği, Doğruluğu ve Güncellenmesi

- Yükümlü grupların bilgilerin doğruluğunu teyit etmesi ve/veya izlemesi:
  - Ülkeler, bilgilerin doğruluğunu sağlamak için düzenlemeye tabi ve etkin bir şekilde denetlenen KA/TFM yükümlülüklerine tabi bir yükümlü grup atayabilir.
  - Bazı ülkelerde ticaret sicili, müşterinin tanınması fonksiyonlarını yerine getirecek olan yükümlü gruptur. Ticaret sicili, gerçek faydalancı bilgilerini teyit etmek ve/veya izlemek için şirketler tarafından gönderilen bilgileri diğer kaynaklara karşı kontrol ederek herhangi bir tutarsızlıkları yetkili makamlara rapor eder.
  - Bazı ülkelerde, KA/TFM yükümlülüklerine tabi olan bir noter, avukat ya da muhasebecinin katılımı, şirketin kuruluş aşamasında ve sonraki aşamalarda ticaret sicilindeki bilgilerin doğruluğunu tasdik etmek ve doğrulamak için gereklidir.

- Bazı ülkelerde, şirket tescil süreci tamamlanmadan önce bir finansal kuruluş (örneğin bankalar) ile banka hesabı açtırmak zorunludur. Bu durum şirketin gerçek faydalanıcılarının belirlendiği durumlarda finansal kuruluşlar tarafından ayrı bir müşterinin tanınması sürecini gerektirmektedir.

Danimarka

Danimarka'da bir şirket kurarken, KA/TFM yükümlülüklerine tabi yükümlü grupları (avukatlar veya denetçiler), genellikle ticaret sicilinin bir avukat, denetçi veya bankadan gerekli sermayenin tam olarak ödendiğine dair onay belgesi alırlar. Merkezi Ticaret Siciline (CVR) tescil ettirerek tüzel kişilik oluşturan ya da yöneten Danimarkalı gerçek ve tüzel kişilerin, bir devlet kurumu tarafından verilen özel bir kimlik formunu (NemID) kullanmaları gereklidir. NemID online bankacılık hizmetlerine erişim, kamu yetkililerinden bilgi temin etme ya da işletmelerle ilişki kurma gibi çeşitli amaçlar için de kullanılan, internete yaygın ve güvenli giriş sağlayan ağıdır. Bu elektronik giriş elektronik kaplama alanı yaratır ve kayıt yaptıran kişi hakkında DBA'ya çeşitli kontrol durumlarında kullanılabilecek dijital bilgi verir.

Ayrıca, Merkezi Ticaret Siciline kayıt yaparken, herkes ticaret siciline konulan bilgilerin doğru olduğunu belirten bir elektronik beyan imzalamalıdır.

İtalya

İtalya'daki noterler kamusal bir işlevi yerine getirmektedir. Sağladıkları bilgiler kendilerine yeterli sayılmakta ve içerikleri otomatik kontrol edilerek teyit edilmektedir. Kuruluş sırasında, bilgi noter tarafından hazırlanan ve dijital imza kullanılarak online olarak işlenen bir genel belge çerçevesinde girilir ve kontroller, kayıt üzerine IT sistemi tarafından gerçekleştirilirler. Sisteme girilen yeni bilgilerle ilgili olarak ilave otomatik kontroller de yapılır.

İspanya

Noterler, her durumda şirket temsilcisi tarafından yapılan bir beyana dayanarak yeni kurulan bir kuruluşun gerçek faydalanıcısını tespit etmek ve kaydetmekle yükümlüdür. Yükümlü kuruluşlar tarafından üstlenilen müşterinin tanınması tedbirleri, yetkili makamların gerçek faydalanıcı bilgilerine erişimini sağlamak ve bu bilgilerin kalitesinden emin olmak adına İspanya'nın sistemlerine önemli bir katkı sağlamaktadır.

- Bildirim kuruluşlarına ya da ticaret siciline şirket düzeyinde sürekli bildirimde bulunma:
  - Gerçek faydalanıcıya ilişkin bilgilerin zamanında güncellenmesini sağlamak için, tüzel kişilerin sürekli bildirim yapılması istenebilir.

- Bazı ülkelerde, ticaret sicili şirketin gerçek faydalanıcı bilgilerinin güncel olmasını sağlamak için şirketlere yıllık güncelleme yükümlülüğü getirmektedir. Aksi takdirde, değişikliğin yasal etkileri olmayabilir. Bazı sicil daireleri, şirketleri takvim yılı sonuna kadar daha önce sicile verdikleri temel bilgileri doğrulayan ve bu yıllık raporları, kamuoyunun raporun içeriğini ve en son ne zaman sunulduğunu görebilmesi için kamuya açık hale getiren bir yıllık rapor sunması konusunda yükümlü kılar.
- Önemli noktalardan biri de ticaret siciline verilen gerçek faydalanıcı hakkındaki güncellemelerin yükümlü bir grup tarafından doğrulanmasıdır. Bazı ülkelerde, temel bilgilerdeki değişiklikleri doğrulamak için noterin katılımı da gerekmektedir. Noterler, hissedarlardaki değişikliklerle ilgili bilgilerde olduğu gibi, belirli bir zaman aralığında veri tabanında muhafaza ederler.

İsviçre

İsviçre'deki şirketler, hamiline yazılı hisse senetleri de dâhil olmak üzere hissedarlarının (SAs) veya üyelerinin (SARLs ve SCs) ve gerçek faydalanıcıların kaydını tutmak zorundadır. Hissedarlar şirketi, hisselerle ilişkin herhangi bir edinim olması durumunda bir ay içinde bilgilendirmelidir. Kayıtlı ve hamiline yazılı hisse senetlerinin ya da holdingin sermayenin veya oyların % 25 eşik sınırına ulaştığı veya bu sınırı aştığı birimlerin tüm hissedarları, şirketi, hisselerin veya birimlerin gerçek faydalanıcıları hakkında bilgilendirmelidir. Bilgiler güncel tutulmalıdır ve değişiklikler de şirkete bildirmelidir. Ayrıca şirket, hissedarları veya gerçek faydalanıcıyı tanımlayan bilgilerde (ad, soyad, adres) herhangi bir değişiklik olması durumunda bilgilendirilmelidir.

Belçika

Belçika'da tüzel kişiler ve yasal düzenlemeler, nihai gerçek faydalanıcı bilgilerinde değişiklik olması halinde bir ay içinde bu değişiklikleri güncellemekle yükümlüdür. Bu türden bir güncellenmenin online NGF Sicil altyapısına doğrudan kaydedilmesi gerekmektedir. Tüzel kişiler ve yasal düzenlemeler ayrıca, kaydedilen bilgilerin güncel, doğru ve yeterli olduğunu yıllık olarak teyit etmekle de yükümlüdürler.

Danimarka

Danimarka'da kurumsal ve tüzel kişiler, gerçek faydalanıcı bilgilerini Merkezi Ticaret Siciline kaydetmekle yükümlüdür. Kurumsal ya da tüzel kişi, gerçek faydalanıcı bilgilerinde bir değişiklik olabileceği hususunda bilgi alması halinde, bu hususu soruşturmakla ve gerçek faydalanıcı sicilindeki kaydı en geç iki hafta içinde güncellemekle yükümlüdür. Kurumsal ve tüzel kişiler, şirketin gerçek faydalanıcı bilgilerini, sahipliğin sona ermesinden itibaren beş yıl süreyle muhafaza etmelidir.

Çin

Mart 2014'te Çin, SAMR'a (Piyasa Düzenlemesi Devlet İdaresi) kayıtlı tüm işletmelerin bilgilerini içeren Ulusal Kurumsal Kredi Bilgi Tanıtım Sistemi'ni (NECIPS) başlatmıştır. NECIPS, yasal bilgileri tebliğ etmek için yetkili makam tarafından kurulmuş otoriter, ulusal nitelikli bir bilgi sistemidir. Yazılı inceleme, yerinde inceleme ve ağ izleme, tanıtıma ilişkin bilgileri rastgele kontrol etmek için yapılmaktadır. Bilgilendirme yükümlülüklerini ihlal eden işletmeler, güvenilir yaptırımlar için “gri liste” ve “kara liste” de listelenir ve ayrıca para cezasına çarptırılabilir ve hatta lisans iptali dahi söz konusu olabilir. Sistem, ticari faaliyetlerin şeffaflığını güçlendirir, şirketin bütünlüğünü ve öz disiplinini geliştirir ve denetimi güçlü bir şekilde desteklemektedir.

İsrail

İsrail Vergi Dairesi (ITA), İsrail’de bir geliri olan, herhangi bir gayrimenkulü olan, gayrimenkul alım satımı yapan, herhangi bir çalışanı olan, herhangi bir varlığa sahip olan ya da herhangi bir finansal işlem gerçekleştiren tüm tüzel kişiler hakkında temel ve gerçek faydalanıcı bilgilerini tutmaktadır. ITA’ya açıklama yapan tüm tüzel kişiler, bir banka hesabına sahip olmakla yükümlüdür ve gerçek faydalanıcıya ilişkin olanlar da dâhil müşterinin tanınması ilkelerine tabidir.

İspanya

İspanya’da, şirketlerin gerçek faydalanıcılarına ilişkin bilgilerin tutulduğu her biri farklı yükümlü gruptan (Noterler, Kayıt Tutanlar ve kredi kuruluşları) toplanan bilgiler ile oluşturulmuş üç veri tabanı bulunmaktadır. Hepsi web portalları veya web hizmetleri aracılığıyla kolluk birimlerince online olarak erişilebilir. Bu tür örtüşen mekanizmalar ağı, İspanya’da faaliyet gösteren tüm ticari kuruluşların gerçek faydalanıcı bilgilerinin kullanılabilirliğini güvence altına almaktadır.

➤ Farklı vasıtalar ile doğrulama: Bilginin doğrulanması aşağıdaki araçlar kullanılarak yapılabilmektedir:

- **Çapraz kontrol:** Ülkeler farklı bilgi birimlerinin imkânlarından yararlanarak gerçek faydalanıcıya ilişkin bilginin doğrulanması ve/veya izlenmesi için çapraz kontrol tedbirlerini benimseyebilirler. Örneğin, finansal kuruluşlar ve FOBİM’ler, bir vergi idaresi gibi, şirketler tarafından kendilerine verilen temel ve gerçek faydalanıcıya ilişkin bilgileri, şirket veya sicil tarafından tutulan bilgilerle çapraz kontrole tabi tutabilmektedir. Bazı ülkeler, mevcut bilgilerin birbiriyle bağlantılı olmasını ve yetkili makamlar tarafından uygulanan yöntemleri göz önünde tutarak, farklı yetkili makamlar tarafından oluşturulan veri tabanları arasında otomatik çapraz kontrol uygulamaktadır. Örneğin, ortak bir portal oluşturulmakta ve bu suretle de şirket sicil sistemi gerçek faydalanıcıya ilişkin bilgilerin doğruluğunu teyit etmek ve/veya izlemek için gerçek faydalanıcı veri tabanını başka birimlerin veri tabanlarıyla (örneğin, kolluk birimlerinin veri tabanları, vergi idaresinin veri tabanı, tapu sicili ve diğer açık kaynaklar) karşılaştırabilmektedir. Bazı ülkeler, yurtiçinde listelemeye tabi tutulan yerel kişi veya kuruluşlara ek olarak, Birleşmiş Milletlerde listelenen bütün kişi ve kuruluşların yer aldığı bir kara liste oluşturmuştur.

- **Kırmızı Bayraklar/Uyarılar:** Bazı ülkeler şüpheli işlemleri işaret eden göstergeler, örneğin şirket kuruluşu için kullanılan ancak görünürde bağlantılı olmayan bir kredi kartı veya e-posta adresi, belirlemektedir. Bu durumda şirket sicili kolluk birimlerine/yetkili makamlara şüpheli işlemler hakkında bildirimde bulunacaktır. Örneğin, yükümlü, sektörün gelir durumu, özellikle de nakit gelir durumu ve malvarlığı seviyesi üzerine göstergeler koyabilmektedir. Bu daha sonra sektörün ortalamasıyla karşılaştırılmaktadır. Sonradan ortaya çıkan anormal ve/veya önemli sonuçlar şüpheli olarak kabul edilmekte ve bu sebeple de ayrıntılı değerlendirmeye tabi tutulmaktadır.
  - **Kamusal ve kamusal olmayan verilerle örneklem testi:** Seçilen tüzel kişiler hakkındaki bilgilerin doğruluğunu teyit etmek için sürekli olarak örneklem testi veya hedefli denetim yapmaktadır. Bazı ülkelerde, şirket sicilleri, periyodik doğrulama için şirketler tarafından verilen yıllık raporlardan yararlanmak suretiyle, belirli sektörlerle / özel ticari mahiyetteki şirketlere / risk özelliklerine yönelik olarak örneklem testi yapmaktadır. Şirket sicilleri, kendi veri tabanlarındaki bilgilere karşılık olarak ibraz edilen yıllık raporu kontrol edebilmektedirler.
  - **Yetkili makamlar arasında koordinasyon:** Bazı ülkelerde, ilgili yükümlüler ve yetkili makamlar (örneğin, şirket sicili ve vergi idareleri) dolandırıcılık ve piyasa manipülasyonu olaylarında yakın işbirliği halinde çalışmaktadır.
  - **Sicil bilgilerinin doğrulanmasını sağlayan harici paydaşlar:** Bazı ülkeler harici paydaşları şüpheli yanlışlıkları kendi isteğiyle bildirmeye teşvik etmek üzere kamu sicil sistemine bir bildirim yapma özelliği tesis etmektedirler. Kar amacı gütmeyen kuruluşlar gibi bazı organizasyonlar bu durumda veri analizi yapmayı üstlenebilmekte ve muhtemel yanlışlıkları ve endişeye sebep olan konuları bildirebilmektedir. Bazı ülkeler ayrıca finansal kuruluşları ve FOBİMLeri müşterini tanıma tedbirlerini uygularken karşılaştıkları yanlışlıkları bildirmeye yükümlü kılmıştır.
- Sahibi/yöneticisi yabancı olan şirketlere yönelik sıkı tedbirler:
- Gerçek faydalanıcısının izini takip etme sürecinde sahibin/yöneticinin yabancı olmasının temel bir sorun oluşturduğu anlaşılmaktadır.
  - Bazı ülkelerde, iş yapmak veya yerel şirketin sahibi olmak isteyen yabancı kişiler/tüzel kişiler belirli bir yetkili makamdan ek bir ruhsat almalıdırlar. Başvuru işlemleri çerçevesinde, kişi/tüzel kişiden, yabancı kişi/tüzel kişinin mali durumu, yabancı tüzel kişinin sahiplik durumu ve kontrol yapısı da dâhil olmak üzere, bir dizi kapsamlı bilgi ve tüzel kişiyi bağlayan yetkileri düzenleyen kuruluş belgelerinin ve anlaşmalarının örneklerini vermesi talep edilmektedir.
  - Bazı ülkelerde, bir hissedarın/yöneticinin yerel bir vatandaş olmaması halinde, sicil otoritesi başvuru sahibinden ilgili kişiler için onaylı pasaport örneğini ve tüzel kişiler için onaylı kuruluş belgesini talep etmektedir. Bazı ülkeler, bir yükümlünün ya da yabancı hissedarlar/yöneticiler grubunun doğrulanması için pasaport veya belgenin verildiği ülkedeki yerel bir resmi temsilcinin onayına güvenmektedir.

Avusturya

Gerçek Faydalanıcı Sicil Dairesi verilerin doğru ve tam olmasını temin etmekten ve ayrıca karapara aklamanın ve terörizmin finansmanının önlenmesinden sorumlu olup gerekli yetkilere de haizdir. Bir yükümlü kuruluş müşterisine kimlik tespit uygulaması yaparken belirlenenden farklı bir gerçek faydalanıcının yazıldığını tespit etmesi ve bu kaydın yanlış ve eksik olduğuna ikna olması durumunda yükümlü kuruluş bir “kırmızı bayrak” uyarısıyla bu durumu Gerçek Faydalanıcı Sicil Dairesine ve diğer yetkili makamlara elektronik olarak bildirebilmektedir.

Danimarka

Merkezi Ticaret Sicili (MTS) olarak adlandırılan resmi bir online şirket sicili kullanılmaktadır. MTS, hem şirketler yasasına hem de vergi yasasına göre kaydedilen tüzel kişiler hakkındaki bilgileri bedelsiz olarak tutmakta ve yayımlamaktadır. Veri kalitesini temin etmek için Ticaret Siciline çeşitli otomatik kontrol mekanizmaları kurulmuştur. Bu mekanizmaların amacı kayıt sürecinde olabilecek hatalardan kaçınmak ve hedefli kontrol uygulamasını kolaylaştırmaktır. MTS, kaydedilen bilgileri otomatik olarak kontrol etmekte ve bu bilgilerin çapraz kontrolünü muhtelif devlet sicilleri vasıtasıyla yapmaktadır. MTS içindeki GF bilgilerinin doğruluğunu ve güncelliğini temin etmek için, Danimarka Ticaret Dairesi (DTD) 2019 yılında 500 şirketi ve bunların GF kayıtlarını seçmiş ve manüel olarak kontrol etmeye başlamıştır. 2020 yılında, müşteri tanıma çerçevesi içindeki tüzel kişiler, MTS’de mevcut farklı GF bilgilerini ve kendilerine verilen GF bilgilerini DTD’ye bildirmekle yükümlü olacaklardır. Farklılıkların bildirilmesi durumunda, ilgili yetkili makam farklılığı ortadan kaldırmak için gerekli adımları atmalıdır. DTD’nin bildirilen farklılık hakkında MTS’ye not düşmesi mümkündür.

İrlanda

Şirketler Sicil Bürosu (ŞSB) ile Gelir İdaresi arasında, İrlanda’da şirket bilgilerinin toplandığı iki ana bilgi havuzu şeklinde, veri arayüzleri oluşturulmuştur. Bu arayüzler yetkili makamlara sürekli kırmızı bayrak/uyarı izlemesi yapma ve alınan bilgileri doğrulama imkânı sağlamaktadır.

İsveç

İsveç’in gerçek faydalanıcı bilgilerine ilişkin sistemi Şirket Yaklaşımıyla Sicil Yaklaşımının kombinasyonuna dayanmaktadır. Bu sicil kamunun erişimine açıktır. Sicile yapılan kaydın içeriğinin yetersiz olması durumunda, ilgili finansal kuruluş, FOBİM ya da devlet yetkili makamları bu durumu sicil otoritesine bildirmekle yükümlüdür. Sicil otoritesi bunun üzerine kaydedilen bilgilerin yanlış olup olmadığını bildirim esas alarak değerlendirecektir. Bilgiler yanlışsa, bir düzeltme göndermesi ya da kayıtlı bilgilerin doğru olduğunu destekleyen ek bilgiler göndermesi için tüzel kişiye resmi bir bildirim yapılacaktır. Eğer bu yapılmazsa, idari para cezasını da içeren başka bir resmi bildirim gönderilecektir. Sicil otoritesi, sicilde kayıtlı bilgilerin doğruluğunu resmi bildirimler vasıtasıyla temin etmenin dışında, bir tüzel kişiyle bağlantılı kayıtlı bilgide hata olduğunun tespiti halinde bunu bir uyarı işareti ve bilginin yanlışlığına dair tespit edilen gerekçeleri içeren açıklayıcı bir nota işleyebilmektedir. Bu işaret tüzel kişiye bakan her kişi tarafından görülecektir ve doğru bilgi bildirimini alınana kadar orada kalacaktır.

Belçika

Belçika’da 2002 yılından beri uygulanmakta olan elektronik kimlik tespit sistemi “eID” daha önce Belçika’daki bir idari makamla teması olan yabancı kişilerin kimlik tespiti işlemini büyük ölçüde kolaylaştırmaktadır.

Bir yabancının herhangi bir sebeple Belçika’da bir yetkili makamla temas kurmuş olması halinde, örneğin KDV mükellefiyeti, başka finansal amaçlar, trafik suçu kaydı, istihdam vb. nedenlerle, bu kişilere, gerçek kişilere ilişkin ulusal sicile kaydedilecekleri özgün bir eID numarası verilecektir. Bu eID onları Gerçek Faydalanıcı sicilinde tanımlamak için kullanılacaktır ve bir yetkili makam tarafından doğrulanacaktır.

Danimarka

Gerçek faydalanıcı mevzuatının hükümlerine uygun olarak, kurumsal ve diğer tüzel kişiler gerçek faydalanıcı bilgilerini Merkezi Ticari Sicile kaydetmekle yükümlüdür. Bu, gerçek faydalanıcı ister yabancı isterse de vatandaş olsun her iki durumda da geçerlidir. Eğer gerçek faydalanıcı yabancı ise, örneğin pasaport fotokopisi, ulusal kimlik numarası gibi daha ayrıntılı kayıt bilgileri gerekmektedir.

Hong Kong, Çin

Hollanda

Hollanda kolluk birimleri birbirleriyle ve de Vergi ve Gümrükler gibi diğer birimlerle yakın işbirliği halinde çalışmakta ve bilgi paylaşımında bulunmaktadır. Her ikisi de Kamu Savcılık Servisinin yetkisi altında çalışan, ulusal polis ve Vergi İstihbarat ve İnceleme Servisi (FIOD), şüpheli KA/TF eylemlerini soruşturmakta ve kapsamlı kolluk tedbirleri uygulamaktadır.

Birleşik Krallık

Birleşik Krallık yetkili makamları, şirket görevlisi olarak çalışan kişileri tespit etmek için Şirketler Sicilinin kayıtlarını kullanmakta ve şirket kayıtlarını, vergi iadelerini ve hem kurumsal hem de bireysel finansal faaliyetleri incelemek suretiyle bunların atamalarının ve şirketin güvenilirliğinin test edilmesi amacıyla ayrıntılı soruşturmalar yapmaktadır.

➤ Kontrol ve doğrulamayı kolaylaştırmak için teknolojiiden yararlanma:

- Bazı ülkelerde, temel kontroller kayıt sürecinde şirketler sicilindeki BT sistemi vasıtasıyla yapılmaktadır. Bu kontroller, hisselerin ve sermayenin otomatik olarak hesaplanmasını ve de girilen vergi kimlik numarası, dijital imza gibi bilgilerin otomatik doğrulamasını ve bu suretle de başvurunun ve zorunlu harç ve vergi ödemelerinin tespit edilmesini içermektedir.
- Bazı ülkelerde, mevcut bilgilerin çapraz kontrolü ve şüpheli işlemleri çeşitli yetkili makamlara bildirmek için veri madenciliği teknolojisi kullanılmaktadır.
- Ulusal bir standart elektronik kimlik tespiti sistemi benimseyen ülkeler bakımından, bu tür bir elektronik ID (bütün yöneticiler ve yetkili imza sahipleri için) şirketleri şirket siciline kaydetmek için gereken bilgilerden biridir.

Avusturya

GF Sicili, gerçek faydalanıcı hakkındaki bilgilere ilişkin Yurtiçinde Yerleşikler Merkezi Sicili veya tüzel kişilerin nihai gerçek faydalanıcılarını bildirmelerine ilişkin tüzel kişiler hakkındaki bilgileri ihtiva eden başka bir ulusal sicil gibi diğer sicillerdeki mevcut bilgileri birleştirmektedir.

Diğer sicillerle otomatik işbirliği vasıtasıyla, gerçek faydalanıcılar ve tüzel kişiler, bunlara ilişkin veriler öteki kamu sicillerinde de ihtiva ediliyorsa bildirilebilmektedir. Örneğin, eğer gerçek faydalanıcı olarak asıl ikamet adresi Avusturya'da olan bir kişi girilmişse, girilen kişinin asıl adresinin Avusturya'da olup olmadığı Merkezi Yerleşikler Sicilinin arka planında eş zamanlı olarak kontrol edilmektedir.

Danimarka

Merkezi Ticaret Sicilinde kayıtlı her bir gerçek kişi hakkındaki bilgiler, Danimarka CPR Sicilinden bütün Danimarka vatandaşları için otomatik olarak güncellenmektedir. DBA'nın (Danimarka Ticaret Otoritesi) BT-sistemi de, adresin mevcut olduğundan emin olmak için Danimarka Adres Sicilindeki iş adresini otomatik olarak kontrol etmektedir. Yeni bir işletme kaydedildiğinde ya da yönetim organında değişiklikler olduğunda, DBA'nın BT sistemi değişikliklerin doğru olduğundan emin olmak için etkilenen kişilere otomatik olarak bildirim yapmaktadır. Dijital kendi kendine kayıt sistemleri, kaydın tamamlanması için yerine getirilmesi gereken muhtelif sabit asgari yükümlülüklerin karşılanması gereksinimiyle tasarlanmıştır. Bunlar, bireysel türden kayıt durumunda eklenmesi gereken belirli belge türlerini ve de DBA'ya verilmesi gereken bilgilere ilişkin yükümlülükleri ihtiva etmektedir.

Hollanda

Hollanda Ticaret Odası, şirket siciline kayıt sırasında belirli bilgileri otomatik olarak kontrol etmektedir. Örneğin, gerçek kişilerin bilgileri (isim, doğum tarihi ve Hollanda Vatandaşlık Numarası vb.) otomatik olarak vatandaşlık sicili (Hollanda'da: BRP - Kişilere ilişkin kayıtların tutulduğu veri tabanı) ile kontrol edilmektedir.

3.Yetkili makamların erişimi

- Yetkili makamlar (kolluk birimleri dâhil olmak üzere) şirketler sicilinde tutulan gerçek faydalanıcı bilgilerine, diğer yetkili makamlar tarafından tutulan veri tabanına ve finansal kuruluşlar ve FOBİM'lerde (örneğin, noterlerin veri tabanında) bulunan bilgilere doğrudan erişebilmektedir.
- Bazı ülkelerde, yetkili makamlar, gerçek faydalanıcıya ilişkin bilgilere zamanında erişimi temin eden şirketler sicili ve noterler tarafından tutulan merkezi veri tabanı vasıtasıyla gerçek faydalanıcı bilgilerine doğrudan erişmektedir. Gerektiğinde bilgiler doğrudan şirketlerden alınmakta ve/veya şirketler vasıtasıyla doğrulanmaktadır.

Belçika

Belçika’da Her bir yetkili makamın Güvenlik veya Veri Gizliliği yetkilisine Nihai Gerçek Faydalanıcı Siciline (NGF sicili) yetkili makamlar erişebilme yetkisi verilmektedir. Bu tür bir sistem Hazineye aşağıdakileri yapma imkânı vermektedir:

- Yetkili makamların geçmiş ve bugüne ilişkin NGF bilgilerine anında erişimine imkân sağlamaktadır;
- Erişime ilişkin dâhili organizasyonda yetkili makamlara esneklik sağlamaktadır. Yetkili makamlar erişimi kendi ihtiyaçlarına ve özelliklerine uygun hale getirebileceklerdir. Bilahare, belirli kuruluşlar NGF siciline erişimi belirli temsilci veya çalışan kategorileriyle (örneğin, daire başkanı, özel olarak belirlenen soruşturmacılar vb.) sınırlandırmaktadır;
- Net sorumlulukların tespitini sağlamaktadır. NGF siciline başvurma sorumluluğu KA/TFM ve NGF yönetmeliğine uygun olarak yetkili makama ve onun temsilcilerine yüklenmektedir.

Bu sistem ayrıca Hazineye, veri gizliliğine yönelik kaygılarla ilgili olarak ve de bilginin kullanımının denetlenmesi için, her bir kullanıcının kayıtlarını takip etme imkânı da sağlamaktadır.

Almanya

Almanya’da Şeffaflık Siciline erişim merkezi bir platform vasıtasıyla mümkün olmaktadır. Erişim başvuru sahibinin türüne bağlı olarak mümkün olabilmektedir. Muhtemel üç tür başvuru sahibi bulunmaktadır.

- Yetkili makamlara kendi yasal yükümlülüklerini yerine getirmek için erişim izni verilmiştir. Bunların, kendi yasal görevlerini yerine getirmelerinin gerektirdiği kadar, Şeffaflık Sicilinin veri tabanına tam erişim yetkisi vardır.
- Yükümlülere, eğer Şeffaflık Sicilindeki tüzel kişileri kendi mesleki faaliyetlerini icra ederken denetliyorlarsa, müşterinin tanınması tedbirleri uygulamak amacıyla erişim yetkisi verilmiştir. Yükümlüler, örneğin; kredi kuruluşları, finansal şirketler, denetçiler, yeminli mali müşavirler veya vergi danışmanlarıdır.
- Meşru bir gerekçesi olduğunu gösteren yerli veya yabancı her türlü gerçek ve tüzel kişinin mevcut bilgilere erişimi mümkün olabilmektedir. Bunun için olay bazında karar verilmektedir.

Hong Kong, Çin

Bir kolluk birimi tarafından aklama veya terörün finansmanının önlenmesi, tespit edilmesi ya da soruşturulmasına ilişkin görevlerinin yerine getirilmesi amacıyla talep edilmesi halinde bir şirket Önemli Kontrol Eden Sicili (SCR) görevlinin inceleyebilmesi için kaydın tutulduğu yerde makul bir sürede hazır bulundurmak ve görevlinin kopyalarını almasına izin vermek zorundadır.

İsviçre

İsviçre’de tüzel kuruluşların (halka açık şirketler, limited şirketler ve kooperatif şirketleri) İsviçre’de ikamet eden gerçek kişiler (müdür veya yönetici) tarafından temsil edilmesi gerekmektedir.

4. Hamiline yazılı hisse senetlerinin ve temsil düzenlemelerinin yasaklanması veya bloke edilmesi

- Ülkelerin hamiline yazılı hisse senetlerinin ve hamiline yazılı hisse senedi ilmuhaberlerinin ve temsilci hisseleri ile temsilci yöneticilerinin kötüye kullanımını engellemek için tedbir almaları gerekmektedir. Bu tedbirler arasında hisseleri yasaklama, elektronik ortama aktarma, bloke etme ve beyan etme bulunmaktadır.
- Bazı ülkelerde hamiline yazılı hisse senetleri kısıtlı koşullar altında verilebilmekte ve bunların elektronik ortama aktarılması gerekmektedir. Bu hisselerin bir merkezi kayıt yoluyla kayıt altına alınması ve doğurduğu hakların yalnızca bildirim yükümlülüğü bulunan bir kuruluş yoluyla kullanılabilmesi gerekmektedir. Bazı ülkelerde hamiline yazılı hisse senedi sahipleri, bir yükümlü kuruluş vasıtasıyla satın alınan veya transfer edilen hisse senetlerini belirlenen bir süre zarfında beyan etmek zorundadır.
- Bazı ülkelerde hissedarlar yalnızca usulünce imzalanmış bir vekâletnameye bağlı olarak üçüncü kişiler tarafından temsil edilebilirler. Bu şekilde işlemin şeffaflığı sağlanmış olur. Şirketler, hissedar olmayan üçüncü kişilerin hisselerden doğan haklarını şirketin genel kurulunda kullanması durumunda vekâletnamenin bir örneğini temin etmek zorundadır.

Danimarka

Şirketler ve tüzel kuruluşlar bir temsil düzenlemesi kapsamında haklarını kullanan kişilerin kimlik tespitini yapmak ve bu bilgileri kayıt altında tutmak zorundadır. Bir kişi hak sahibi olarak kayıtlı değilse veya bu hakkı aldığını bildirip belgelemediyse, bir sermayenin sahibine ait hakları kullanamaz. 2015 yılında Danimarka hamiline yazılı hisse senedi çıkarılması uygulamasını kaldırmış ve %5'in altında bir oranla hamiline yazılı hisse senedi sahibi olanların bu hisseleri Danimarka Ticaret Siciline kaydettirmelerini zorunlu hale getirmiştir.

Fransa

2016 yılından bu yana hamiline yazılı hisse senetleri nama yazılı olarak düzenlenmektedir.

Hong Kong, Çin

Temsilcinin şirketin arz edilen hisselerinin %25'inden fazlasına sahip olması halinde “söz konusu başka kişinin” kimliği şirket tarafından tespit edilmek ve SCR'ye kaydedilmek zorundadır. Hong Kong, Mart 2014'te hamiline yazılı hisse senedi ilmuhaberlerinin verilmesini yasaklamıştır. Ayrıca şirketin türü ne olursa olsun müdürlerin sorumluluklarını kabul etmiştir.

İsviçre

İsviçre'de hamiline yazılı hisse senedi sahiplerinin kimliğini tespit etmeye yönelik mekanizmaların yanı sıra, bu hisse senetlerini satın alan kişilerin kimliklerini beyan etme yükümlülükleri vardır. Şirketlerin ise hamiline yazılı hisse senedi sahiplerinin listesini tutma yükümlülükleri bulunmaktadır. Ayrıca bu hisse senetlerinin nama yazılı hisse senedine dönüştürülmesi de kolaylaştırılmıştır. Hissedarlar toplantısında hamiline yazılı hisse senetlerinin nama yazılı hisse senetlerine dönüştürülmesine oy çokluğu ile karar verilebilir.

5. Etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımlar

- Bilgi verme yükümlülüklerine uymayan şirketlere uygulanabilecek yaptırımlar, idari yaptırımlardan kovuşturmaya ilişkin yaptırımlara kadar çeşitlilik gösterebilir. Örnek olarak, sicil ya da iş ilişkilerinin reddi, sicilden silinmesi ve iş ilişkilerinin sonlandırılması, para cezaları, hukuki cezalar ve cezai yaptırımlar, tüzel kişilerin mahkeme kararı ile lağvedilmesi veya varlıklarına el konulması gibi yaptırımlar sayılabilir.
- Bazı ülkelerde ticaret sicili, noterler ve diğer yükümlü kuruluşlar gerekli olan bilgilerin tamamlanmaması durumunda talep edilen işlemi gerçekleştirmemektedir. Gerçek faydalanıcı bilgilerini vermeyen kuruluşların şirket olarak tescil edilmesi veya finansal kuruluşlarla ve FOBİM'ler ile iş ilişkisi kurması mümkün olmamaktadır. Yapmakla yükümlü oldukları yıllık bildirimleri tamamlamayan şirketler de ticaret sicilinden çıkarılmaktadır. Şirketlerin kredi alma, şirket adını ve amacını değiştirme ve şirket birleşmeleri yapma olasılıkları önemli ölçüde kısıtlanmış olmaktadır. Bazı durumlarda ticaret sicili herhangi bir para cezasını ödememiş bir kontrol sahibi hissedarın yöneticinin yeni şirket kaydı yaptırmasına izin vermeyebilir.

Avusturya

Yanlış veya eksik bildirim veya bildirim yapılmamasında kasıt var ise 200.000 Euro kadar, ağır kusurlu hallerde ise 100.000 Euro kadar para cezası ile cezalandırılır. Yaptırıma tabi olan durumlara şunlar örnek verilebilir: Gerçek faydalanıcıların yanlış bildirilmesi, yıllık bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi, yasal sürelerde bildirim yapılmaması, tüzel kişilerin bildirim yükümlülüğünden muaf olduğu ancak başka bir gerçek kişiyi de kontrol yetkisi yoluyla gerçek faydalanıcı olarak bildirmedikleri durumlarda; gerçek faydalanıcının sicil sistemine bildirilmemesi, değişikliklerden haberdar olunmasını takip eden 4 hafta içinde gerçek faydalanıcı değişikliklerinin bildirilmemesi. Bildirim yükümlülüğü ihlalinin sürekli hale gelmesi durumunda cezalar iki kat uygulanır. Ayrıca müşterinin tanınması yükümlülükleri için gereken bilgilerin ve belgelerin kopyalarının saklanması yükümlülüğünü kasıtlı ihlal etmesi halinde 75.000 Euro'ya, ağır kusurlu hallerde ise 25.000 Euro'ya kadar ceza verilir. Gerçek faydalanıcıların bildirildiği ancak kimlik bilgilerinin yanlış veya eksik olduğu ya da bildirim sırasında fotoğraflı resmi kimlik belgesi kopyası ibraz edilmediği hallerde 25.000 Euro'ya kadar para cezası verilir. Bu kademeli sistem sayesinde Gerçek Faydalanıcı Sicili Temmuz 2019'dan bu yana %93'ü aşan bir oranda bildirim almayı başarmıştır.

Belçika

Belçika'da tüzel kuruluş ve yasal oluşumların gerçek faydalanıcı bilgilerini kayıt altına alma ve kayıt tutma yükümlülüklerine uymamaları halinde uygulanan cezalar (4000-40.000 Euro) ve idari para cezaları (250-50.000 Euro) bulunmaktadır. Ayrıca; doğrulayıcı belgelerin ibraz edilmemesi durumunda beyanları geçersiz saymak, hisse senetlerinden doğan hakların kaybı/askıya alınması veya temettü ödemelerinin askıya alınması gibi yaptırımlarda bulunmaktadır.

Danimarka

Danimarka Ticaret Sicili (Danish Business Authority - DBA) sicile herhangi bir kayıt işleminin gerçekleştirilmesini takip eden 3 yıl içinde verilen bilgilerin geçerliliğini kanıtlayan belgelerin ibrazını talep edebilir. Eğer belgeler ya da kaydın yapıldığı koşullar yetersiz ise DBA polise bir bildirim yapar veya şirkete kayıt tamamlanana kadar günlük/haftalık para cezası verir. Bir şirketin ya da başka bir tüzel kişinin gerçek faydalanıcı bilgilerini kaydetmemesi veya kayıtlı bilgilerin ya da tutulan kayıtların yetersiz olması durumunda zorunlu tasfiye de mümkündür. Yetersiz gerçek faydalanıcı bilgisi veya yetersiz kayıt tutulması ya da hiç gerçek faydalanıcı kaydedilmemiş olması sebebiyle ortaklıkların ve sınırlı ortaklıkların ticaret sicilinden çıkarılması mümkündür. Kasım 2018'den itibaren DBA gerçek faydalanıcı bilgilerini verilen süre içinde kaydetmeyen 7.500 şirketi zorunlu olarak tasfiye etmiştir. 2019 yılı Ocak ayından bu yana gerçek faydalanıcı mevzuatına tabi tüm kuruluşların yaklaşık %96'sı gerçek faydalanıcı bilgilerini kaydetmiştir. DBA'nın sorumluluk alanında bulunup şirketler kanununa tabi olan kuruluşların %99,80'i de gerçek faydalanıcı bilgilerini kaydetmiştir.

Fransa

Fransa yanlış ya da eksik bilgi içeren gerçek faydalanıcı beyanlarına karşı caydırıcı yaptırımlar getirmiştir.

- Mahkeme kendiliğinden ya da savcının veya ilgili başka bir kişinin talebi üzerine bir şirketin gerçek faydalanıcıya ilişkin belgeleri vermesi ve gerekirse para cezası ödemesi emrini çıkarabilir.
- Gerçek faydalanıcı hakkında belge verilmemesi veya eksik veya yanlış bilgiler içeren belgelerin verilmesi 6 ay hapis cezası ve 7.500 Euro para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca yönetimi yasaklayan ve vatandaşlık haklarının kullanımından kısmi olarak alıkoyan ilave cezalar da verilebilir. İhlali yapan kişinin tüzel kişi olması halinde en yüksek para cezası 5 kat uygulanır.

İspanya

İspanya'da şirketlere cezai sorumluluk kavramı getirilmiştir. Temel bilgilere ve gerçek faydalanıcı bilgilerine erişimin kolaylaşması, finansal kuruluşlara ve FOBİM'lere uygulanan güçlü önleyici tedbirler ve mahkemelerin tüzel kişileri lağvetme ve/veya varlıklarına el koyma kararları gibi tedbirler suiistimaline karşı güçlü caydırıcılar haline gelmiştir.

Hong Kong, Çin

Hong Kong, Çin'in Şirketler Kanununda bilgi verme yükümlölüklerine uymayan şirketlere yönelik yaptırımların örnekleri şunlardır:

- Yıllık cirosunu Ticaret Siciline bildirmemesi halinde şirketteki tüm sorumlular suç işlemiş sayılır ve her biri 5. Seviye para cezasına çarptırılır. Suçun devamı halinde her bir gün için 1.000 Dolar daha para cezası verilir.
- Şirketlerin faal olmadığı ve işlerini sürdürmediği anlamına geldiğinden dolayı Hong Kong'ta bir birbirini takip eden yıllarda yıllık ciro bildiriminde bulunmayan şirketler Ticaret Sicilinden çıkarılır.
- Şirketin kontrol sahiplerinin kaydını tutmaması durumunda tüm sorumlular suç işlemiş sayılır ve her biri 4. Seviye para cezasına çarptırılır. Suçun devamı halinde her bir gün için 700 Dolar daha para cezası verilir.
- İbraz edilen rapor, bilanço, ruhsat veya belgede bilerek veya tedbirsizlikten dolayı yanlış yönlendirici, yanlış veya yanıltıcı bilgi veren kişi suç işler. Bu kişiye para cezası ve hapis cezası verilir.

2.2.2.3. Yurtdışında Kayıtlı Kuruluşların Gerçek Faydalanıcı Bilgilerinin Alınması

Yabancı tüzel kişilerin faaliyetlerini sınırlamak bir ülkenin doğrudan yabancı yatırımlarını etkileyebilir. Yabancı tüzel kişilerin gerçek faydalanıcı bilgilerini edinme mecburiyeti ile bunların yasal ticari faaliyetlerini sürdürmelerini sağlamak arasında bir denge kuran ülkeler yurtdışında kayıtlı tüzel kişilerin risk değerlendirmesi ile tanımlanan risk seviyesine göre 24. Standart ve IO 5 hedeflerini tutturmak amacıyla aşağıdaki yaklaşımları benimseyebilirler.

- Özel önkoşullar uygulamamak - Yurtdışında kayıtlı tüzel kişilere özel planlı yükümlölükler uygulamamak, yalnızca herhangi bir sorun olması halinde karşılıklı adli yardımlaşma olanağı aramak.
- Ülkelerin işbirliği yapma seviyelerini puanlamak - Ülkeleri işbirliği yapıp yapmamalarına ve yaptıkları işbirliğinin kapsamına göre puanlamak. Bu puanlamaya göre belirli ticari faaliyetlerin kısıtlanması gibi bazı koruyucu tedbirler almak.
- Ülkede bulunan bir gerçek faydalanıcı ile sicile yeniden kayıt yapmalarını zorunlu kılmak.
- İlgili tüzel kuruluşların ayrıntılı bir şekilde araştırılmasına dayanarak ulusal makamların yeniden onaylaması zorunluluğunu getirmek.

3. GERÇEK FAYDALANICILIK İLE İLGİLİ OLARAK TÜRKİYE’NİN MEVCUT DURUMU

Aralık 2019 yılında yayınlanan Türkiye Karşılıklı Değerlendirme Raporunda Gerçek Faydalanıcı kavramına ilişkin olarak önemli hususlar ve değerlendirmeler yer almaktadır. Türkiye’ye ilişkin Raporda şu hususlara yer verilmiştir:

- Türkiye tüzel kişilere ilişkin temel bilgiler ile gerçek faydalanıcı bilgilerinin tespitine yönelik hukuki çerçevenin birçok unsurunu devreye sokmuştur. “Trust” kavramı Türk kanunlarında yer almamaktadır. Makamlar tüzel kişilerin oluşturduğu KA/TF risklerini orta düzeyde anlamaktadır ve Türkiye’de tüzel kişilerin oluşturduğu KA/TF riskleri ve zafiyetleri konusunda kapsamlı bir değerlendirme yapılmalıdır.
- Bankaların, diğer finansal kuruluşların genel olarak daha az güçlü tedbirlerinin olmasına mukabil, risklere karşı görece olarak daha iyi KAM tedbirleri vardır. Genel olarak, bankalar ve diğer finansal kuruluşların sürekli izleme sistemleri bulunmaktadır. Buna karşılık, bankalarda mevcut olan tedbirlerin kalitesi; kayıt dışı para ve değer transferi hizmetleri faaliyetinin tespitinin yapılmaması, gerçek faydalanıcının doğrulanmasının kapsamlı bir şekilde yapılmaması (ticaret siciline aşırı güven ve kontrol unsurundan ziyade sahiplik unsuruna dikkat bağlamında) ve izlemenin her zaman riskle uyumlu olmaması sebebiyle düşmektedir. FOBİM’lerin riskleri azaltmaya yönelik tedbirleri çok daha güçsüzdür.
- Temel ve gerçek faydalanıcı hakkındaki bilgilerin bildirimine ilişkin KA/TFM yükümlülüklerini yerine getirmeyen tüzel kişilere karşı yaptırımlar bir ölçüde uygulanmaktadır. Buna karşılık, sınırlı para cezalarının hak edilen olaylarda etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımların uygulanmasına imkân verememesi endişe oluşturmaktadır.
- FATF’ın 24. ve 25. Tavsiyelerinde Türkiye “Kısmen Uyumlu” olarak derecelendirilmiştir.

4. GERÇEK FAYDALANICILIK İLE İLGİLİ OLARAK TÜRKİYE IV. TUR KARŞILIKLI DEĞERLENDİRME RAPORUNDA YER ALAN TEMEL BULGU VE TAVSİYELER

2018 yılında başlayan ve ülkemizin KA/TF ile mücadele sisteminin ele alındığı FATF IV. Tur Karşılıklı Değerlendirme süreci sonucunda hazırlanan rapor 14 -18 Ekim 2019 tarihlerinde gerçekleşen FATF Genel Kurulunda görüşülerek kabul edilmiş ve 16 Aralık 2019 tarihinde resmi olarak yayımlanmıştır. Raporda Türkiye’nin KA/TF ile mücadele sisteminin FATF Standartlarına uyum düzeyi ile ve sistemin etkililik derecesini analiz etmekte ve sistemin nasıl güçlendirilebileceği konusunda tavsiyelerde bulunmaktadır.

Bu çerçevede gerçek faydalanıcılığa ilişkin olarak Raporda yer alan temel bulguları şöyledir:

“Türkiye tüzel kişilere ilişkin temel bilgiler ile gerçek faydalanıcı bilgilerinin tespitine yönelik hukuki çerçevenin birçok unsurunu devreye sokmuştur.”Trust” kavramı Türk kanunlarında yer

almamaktadır. Makamlar tüzel kişilerin oluşturduğu KA/TF risklerini orta düzeyde anlamaktadır ve Türkiye’de tüzel kişilerin oluşturduğu KA/TF riskleri ve zaafiyetleri konusunda kapsamlı bir değerlendirme yapmalıdır”

Ayrıca Riskler ve Genel Durum kısmının **Önleyici Tedbirler** başlığında:

- ✓ Bankaların, diğer finansal kuruluşların genel olarak daha az güçlü tedbirlerinin olmasına mukabil, risklere karşı görece olarak daha iyi karapara aklama ile mücadele tedbirleri vardır. Genel olarak, bankalar ve diğer finansal kuruluşların sürekli izleme sistemleri bulunmaktadır. Buna karşılık, bankalarda mevcut olan tedbirlerin kalitesi; kayıt dışı para ve değer transferi hizmetleri faaliyetinin tespitinin yapılmaması, gerçek faydalanıcının doğrulanmasının kapsamlı bir şekilde yapılmaması (ticaret siciline aşırı güven ve kontrol unsurundan ziyade sahiplik unsuruna dikkat bağlamında) ve izlemenin her zaman riskle uyumlu olmaması sebebiyle düşmektedir. FOBİM’lerin riskleri azaltmaya yönelik tedbirleri çok daha güçsüzdür.” ifadelerine yer verilmiştir.

Şeffaflık ve Gerçek Faydalanıcı bölümünde ise:

- ✓ Tüzel kişilere ilişkin riskler bir ölçüde anlaşılmış durumdadır. Yasal çerçeve Türk tüzel kişilerin suistimal edildiği olaylarla birlikte (akaryakıt kaçakçılığından kaynaklanan en önemli öncül suç ve KA tehdidi) değerlendirilmiştir. Türkiye, ülkede oluşturulan bütün tüzel kişi türlerinin arz ettiği KA/TF risklerinin ve yabancı tüzel kişilerle avukatların risklerinin (bunların tüzel kişilerle ilişkileri de dahil olmak üzere) kapsamlı bir değerlendirmesini yapmak zorundadır.
- ✓ Temel ve gerçek faydalanıcı hakkındaki bilgilerin bildirimine ilişkin KA/TFM yükümlülüklerini yerine getirmeyen tüzel kişilere karşı yaptırımlar bir ölçüde uygulanmaktadır. Buna karşılık, sınırlı para cezalarının hak edilen olaylarda etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımların uygulanmasına imkân verememesi endişe oluşturmaktadır.

2019/Aralık Türkiye Karşılıklı Değerlendirme Raporunun **Önleyici Tedbirlerin** yer aldığı 5 inci bölümünde Türkiye hakkındaki **temel bulgusu** aşağıda yer almaktadır:

- Bankalar, riskleri ile tutarlı olarak görece iyi karapara aklama ile mücadele tedbirlerine sahiptir; genel olarak diğer finansal kuruluşlar ise daha az güçlü tedbirlere sahiptir. Genel olarak bankalar ve diğer finansal kuruluşların sürekli izleme için sistemleri mevcuttur. Ancak, kayıtlı olmayan para ve değer transfer hizmeti sağlayıcılarının tespiti güçlü görünmediğinden, ticaret siciline biraz fazla güvenildiğinden, gerçek faydalanıcılığın kontrol unsurundan ziyade sahiplik unsuruna daha fazla odaklanıldığından ve izleme her zaman risk ile tutarlı olmadığından bankalarda uygulanan tedbirlerin kalitesi bir ölçüde azalmaktadır. DNFBP’lerin riskleri azaltmak için daha az güçlü önlemleri vardır.

Bu tedbire ilişkin olarak **tavsiyeleri** ise şunlardır:

- ✓ Finansal kuruluşlar ve FOBİM'ler için daha fazla rehber çıkarmalıdır. Bu rehberler; lisanssız para ve değer transfer hizmeti sunanların tespiti ve bildirimi, gerçek faydalanıcıların tespiti ve teyidi ve sürekli izleme konularında kapsamlı yaklaşımlar sağlamalıdır.

2019/Aralık Türkiye Karşılıklı Değerlendirme Raporunun **Tüzel Kişiler ve Oluşumlar** konusunun yer aldığı 7 nci bölümünde Türkiye hakkındaki **temel bulguları** aşağıda yer almaktadır:

- Türkiye, tüzel kişilere ilişkin temel ve gerçek faydalanıcı bilgilerinin tespitine yönelik olarak bir yasal çerçevenin ekseri kısmını devreye sokmuştur. Türk hukuk sisteminde trust/kayyumluk kavramının düzenlenmemiş olması sebebiyle, Türkiye Lahey Sözleşmesini imzalamamıştır ve trustları düzenleyen herhangi bir yasal düzenleme yapılmamıştır.
- Türkiye, temel ve gerçek faydalanıcı bilgilerinin alınması da dâhil olmak üzere, şirket kuruluş sürecini kolaylaştırmak için çaba sarf etmiştir. Bilgilerin elektronik formatta merkezileştirilmesi amacıyla kamu sicil sistemleri kullanılmıştır ve acentalar ve bankalar gibi özel sektör kuruluşları arasında yapılan protokoller bu bilgilere KA/TF ile mücadele amaçları için erişimi kolaylaştırmaya yardımcı olmuştur. Bu süreçlerin birçoğu devam etmektedir.
- Yetkili makamlar, URD'yi kısa süre önce tamamlamış olmalarına bağlı olarak, kendi ülkelerindeki tüzel kişiliklerin arz ettiği KA/TF riskleri hususunda orta dereceli bir anlayışa sahiptir ve bu riskleri anlamak amacıyla kapsamlı bir değerlendirme veya ilgili çalışma yapmamışlardır. Gerçek faydalanıcı kavramının yetkili makamlar tarafından tam anlamıyla anlaşılması hususundaki kaygılar devam etmektedir.
- Temel ve gerçek faydalanıcı bilgilerinin bildirimine ilişkin KA/TF ile mücadele yükümlülüklerini yerine getirmeyen tüzel kişilere karşı bir ölçüde yaptırım uygulanmaktadır. Enflasyona göre yıllık düzenleme yapılmasına karşın, sınırlı para cezalarının yetkili makamların bütün tüzel kişilere karşı her zaman etkili, orantılı ve caydırıcı tedbirler almasına imkân tanımaması kaygı oluşturmaktadır.

Bu tedbire ilişkin olarak **tavsiyeleri** ise şunlardır:

- ✓ Yetkili makamlar, sicil kayıtları kapsamındaki gerçek faydalanıcı bilgilerinin doğruluğunu sağlamak ve bilgileri güncel tutmak için kapsamlı tedbirler almalıdır.
- ✓ MASAK, yabancı trustlara ve diğer benzeri oluşumlara hizmet sağlayan profesyonel trustlardan alınması gereken temel ve gerçek faydalanıcı bilgilerinin çeşitleri hakkında farkındalıklarının artırılması için yükümlü gruplarıyla birlikte çalışmalıdır.
- ✓ Yetkili makamlar, temel ve gerçek faydalanıcı bilgilerinin birimler arasında paylaşımını kolaylaştırmak için birimler arasında protokoller imzalamak amacıyla hali hazırda yürütülen olumlu çalışmaları sürdürmelidir.
- ✓ Yetkili Makamlar, temel ve gerçek faydalanıcı bilgilerinin sağlanmasına ilişkin yükümlülüklerin ihlali halinde caydırıcı ve orantılı yaptırımlar uygulamalıdır.

5.SONUÇ

Yükümlü nezdinde işlem gerçekleştiren gerçek kişileri, adına işlem yapılan gerçek kişi, tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri nihai olarak kontrolünde bulunduran ya da bunlar üzerinde nihai nüfuz sahibi olan gerçek kişi veya kişiler olarak tanımlanan Gerçek Faydalanıcı bütün dünyada öne çıkan bir kavramdır. Gerekli adımların atılmasından önce bu kavramın herkes tarafından tam olarak anlaşılması önem arz etmektedir. FATF tarafından ülkemize yapılan eleştirilerden bazıları da bu konu hakkındadır. Yükümlülerin bu kavramın önemi anlayabilmesi adına farkındalığı artıracak adımlar atılması gerekmektedir. Sadece mevzuatsal düzenlemelerin yerine Gerçek faydalanıcının tam olarak tanınmaması halinde neler olabileceğine ilişkin farkındalık artıracak değişiklikler yapılması gerekmektedir. Önerilen Etkili Sistemde de üzerinde durulduğu gibi Çok Yönlü Yaklaşım benimsenerek, yetkili makamlar gerçek faydalanıcılık bilgilerine farklı kaynaklar yoluyla erişebilir, çapraz kontrol yoluyla bilginin doğruluğunu sağlayabilirler. Ayrıca, ana paydaşlar farklı sicil kayıtlarına bakarak veya farklı kaynaklardan bilgi talep ederek kendi veri tabanlarındaki doğru olmayan gerçek faydalanıcılık bilgilerini daha kolay tespit edebilirler. Diğer taraftan etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımlar mevzuata eklenerek olası suiistimal durumunda yükümlülerin nelerle karşılaşabileceği düzenleme altına alınmalıdır.